Хүдөөгэй тосхон бүхэн һалбараг лэ

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДАЙ түхэл шарай, шэнжэ шанар жэлһээ жэл бүхэндэ эрид түргэн хубилан һалбаржа байна. Та, манай уншагшад, өөһэдынгөө ажаһуудаг тосхонуудай түүхыень һанаад туршагты даа, арбаад-хорёод жэлэй саада тээхэнэ хайшаал байһанаа мүнөө ямар болооб, танай хараһаар, мэдэһээр байтар хэр тухай хубилалтанууд болооб, бодоод үзэгты даа, ехэ һонин байха ёһотой. Эндэ олоор лэ үзэсхэлэнтэ һайн үльгэр жэшээнүүдые харуулжа болохоор.

Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой түб тосхон болохо Хушуун-Үзүүр гэжэ һуурин газарые абаад үзэе. Энэ хадаа Улаан-Үдэ хото тээшэ зурыһан гол тракт харгын хажуу тээхэнэ бэшэ оршодог тосхон. Урдань эндэ табяад шахуу үрхэтэ айл байдагшье һаа, ехэ һуурин гэжэ мэдэгдэхээршье бэшэ, үдэшын сагта харахадашни балай харанхы, ниитын барилганууд, томо байшангууд огто үгы, айлнуудайнь гэрнүүд тон бишыханууд, газарта няалдаһан шэнги һүргүйхэнөөр харагдадаг байһан юм.

Мүнөө Улаан-Үдын гол харгыгаар машинаар ябахада үндэр томо байшангууд, сэхэ зурылдаһан үргэн ута үйлсэ гудамжанууд, электрын үндэр вольтно лини татаһан столбнууд һүртэйгөөр жэрылдэн байха. Тиихэдэ үдэшын харанхы сагта тэрэл харгыгаар ябахада заха забигүй олон электролампанууд нюдэ һаргама хурса гэрэлтэйгээр холоһоо яларалдан харагдаха. Город гэжэ һанахаар болодог. Теэд тэрэн дээрээ ухамайлан хараад үзэхэдэ, городһоо дутуу бэшэ гэхээр. Энэ һурагшадай байха хамтын байратай, столовотой дунда һургуули, клуб, автоматическа телефонно станци, нөөсэлгын касса, почтын отделени, магазин, айл бүхэндэ Ильичын лампа яларжа, радио дуугаржа байха, кино гаража байдаг, банигүй айл байхагүй, тиихэдэ бригаданuудта культбазанууд, гостиница хүдэлжэ байдаг. Имагтал һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз өөрынгөө хүсөөр культурно-ажаһуудалай эдэ хэдэн барилгануудые бодхоогоо. Энэ хадаа колхозно экономикын эрид түргэнөөр хүгжэжэ, хүдөө ажахын артелиин баяжажа, колхозниконуудай байдалай һайжаржа байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Иимэ хүсэтэйгөөр хүгжэжэ байһан хүдөөгэй тосхонууд аймаг бүхэндэ олон. Зэдын аймагай Бургалтай болон Инзагата, Сэлэнгын Түрөө, Түнхэнэй Хуурай һубаг, Хориин аймагай Бахалайта гэхэ мэтэ тоолжо барахаар бэшэ. Һургуулинууд болон больницанууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, соёл культурын ордонгууд, клуб болон библиотекэнууд, спортын байшангууд болон стадионууд, культбазанууд, магазинууд хүдөө нютагуудта хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар баригдажа байнхай. Тиихэдэ колхозникууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад өөһэдтөө томо гэгшын байшангуудые барижа ородог болоо ха юм.

Хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалайнь хэм хэмжээе городойхитой дүтэрхүү болгохо тушаа КПСС-эй XXIII съездын хараалһан түүхэтэ зорилго ингэһээр лэ бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй, бэелүүлэгдэжэшье байна. Энэ хадаа колхоз, совхозуудые эрид түргэн хүгжөөжэ, хото хүдөө хоёрой хоорондохи гол илгаае болюулха тухай парти болон правительствын туйлай ехэ анхарал оролдолго үдэр бүхэндэ гаргажа байһаниинь гэршэлнэ.

Саашадаа илангаяа культурно-ажаһуудалай талаар хүдөөгэй хүн зоной эрилтые бүри һайнаар хангахын тулада тон ехэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. Энэ асуудал РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, дэлгэрэнгы тогтоол баталан абтаһан байна. Энэ тогтоолые бэелүүлэн, хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын, культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг предприятинүүд болон эмхи зургаануудые олошоруулхын, иимэ барилгануудые түргөөр бэелүүлхын түлөө хүдэлөөн хүдөө нютагуудта дэлгэржэ байна.

Манайшье республика дотор ехэ юумэн хэгдэхээр хараалагдана. Табан жэлэй туршада 1,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байра гэрнүүд, 25,7 мянган һууритай һургуулинууд, 4,8 мянган һууритай үхибүүдэй эмхи зургаанууд баригдахаар түсэблэгдэнэ. Табан жэл соо республикымнай хүдөө ажахын барилгануудта 70 миллион түхэригтэй түхэриг мүнгэн зөөри һомологдохоор хараалагданхай. Энээнһээ гадна үшөө 40 миллион түхэриг өөһэдөө колхозууд гаргашалхаар түсэблэнэ.

Культурно-ажаһуудалай барилгануудта гүрэнэй зүгһөө удаан болзортойгоор зээлеэр мүнгэ үгэхэ тухай тусгаар тогтоол парти болон правительство гаргаба. Һургуулинууд болон больницануудые, соёл гэгээрэлэй болон үхибүүдэй эмхи зургаануудые барихын тулада колхозууд 15 жэлэй болзороор зээлеэр мүнгэ гүрэнһөө абаха болоно. Тэрэшэлэн байрын гэрнүүдые барихын тулада колхозникууд болон хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд, багшанар болон врачнууд зээлеэр мүнгэ абаха эрхэтэй. Хүдөөгэй ажалшадай урдаа шэнэ үргэн ехэ арга боломжо нээгдээд байна. Колхоз бүхэн өөрынгөө хүсөөр, мүнхэдэн колхозууд хамжажа байгаад элдэб шухала барилгануудые өөһэдтөө бэелүүлхэ аргатай ха юм.

Тобшолон хэлэхэдэ, табан жэлэй турша соо хүдөө нютагуудта байтар ехэ барилганууд, илангаяа культурно-ажаһуудалай барилганууд бэелүүлэгдэхэ, урдань хэзээшье үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хубилалтанууд болохо байна. Тиихэдэ хүдөө тосхонуудай түхэл шарай, шэнжэ шанар үндэһөөрөө хубилха, һайжарха, городойхитой дүтэрхы болохо бшуу.

Зүгөөр хүдөө нютагуудта барилгануудые бэелүүлгэдэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Түбхын түрүүндэ ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд культурно-ажаһуудалай барилгануудта хүсэд анхаралаа хандуулнагүй. Үйлэдбэриингөө хэрэгсэлнүүдые хүсэд хангаагүй аад лэ, иимэ барилгануудые хэжэ болохогүй шэнгеэр тэдэнэр һанана. Энэ хадаа буруу бодол. Үйлэдбэриин ургалта тухай анхарал оролдолго гаргахад, харин ажалшадай шухала эрилтэнүүдые хангахаяа «мартажа» болохогүй бшуу. Энэ хоёр зорилго хоорондоо таһаршагүй нягта холбоотой.

Баһа нэгэ горитойхон дутагдал юуб гэхэдэ, хүдөө нютагуудта элдэб барилганууд ямаршье түсэбгүйгөөр хэгдэнэ. Бүдүүлигээр хэлэхэдэ, хүнүүд һанаһан лэ газартаа гэрнүүдые абаашаад хамаагүй табижархина. Ингэжэ болохогүй байна. Энэ талаар холын хараата түсэб табиха зэргэтэй. Гэр табихада, электрификаци хэхэдэ, радио оруулхада таатай зохид байлгыень харалсаха шухала.

Хүдөөдэ культурно-ажаһуудалай барилгануудай үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэхэ хүн зоной соёл болбосорол болон ажаһуудалые улам бүри һайжаруулха, тэдэнэй бүхы эрилтэнүүдые хүсэд түргэнөөр хангаха үндэһэ бүрин байгуулагдаханьлаб.

Болгар арадай һалбаран хүгжэхын, зол жаргалтай байхые хүсэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Косыгин Болгариин Арадай Республикын национальна һайндэрөөр—Сүлөөгэй үдэрөөр дашарамдуулан, Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живковтэ, НРБ-гэй Арадай суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Георгий Трайковта, амаршалгын бэшэг сентябриин 8-да эльгээбэ.

Арадай засагай жэлнүүдтэ Болгариин хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци алдарта Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр экономическа, политическэ болон соёлой ажабайдалай бүхы һалбаринуудта гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Совет хүнүүд эдэ амжалтануудаарнь ехэ баясана, болгар аха дүүнэрээ үнэн сэдьхэлһээ амаршална гэжэ амаршалгын бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон манай арадуудай аша туһада, социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхын, эб найрамдалай, социализмын ба коммунизмын хэрэгүүдэй илан мандахын тула саашадаа улам батажаха, хүгжэхэ байха гэжэ хэлэгдэнэ. Бүхы болгар арадай хүгжэн һалбарха, зол жаргалтай ажаһуухые, социалис Болгарииe байгуулха хэрэгтээ бүри ехэ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

(ТАСС).

Корей арадта аха дүү ёһоной амаршалга ба халуун баяр

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Косыгин Корейн Арадай-Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сендэ, КНДР-эй Арадай Дээдэ суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Гендэ сентябриин 8-най үдэр амаршалгын бэшэг эльгээгээ. Совет хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, бүхы совет арадай үмэнэһөө ТПК-гай ЦК-да, КНДР-эй Арадай Дээдэ суглаанай Президиумдэ, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедтэ, бүхы корей арадта аха дүү ёһоной амаршалга, үнэн сэдьхэлэй баяр хүргэбэ.

Ороноо демократическа гуримаар, амгалан ёһоор нэгэдхэхын түлөө үнэн зүб тэмсэлдэнь аха дүү Корейн арадай-Демократическа Республика Советскэ Союз саг үргэлжын дэмжэлгэ үзүүлдэг. Урда Корейн ба Урда Вьетнамай хархис хүлһэншэдэй, Чанкайшиин бэеэ худалдаһан бүлэгэй, мүн Азида империалис дээрмэдэлгэ хэхэдэнь американецуудта туһалдаг США-гай бусад союзнигуудай хабаадалгатай үшөө нэгэ ээрхэг түримхэй бүлэглэл бии болгохо гэһэн США түрүүтэй империалис этэгээдүүдэй Сеулда һаяшаг гаргаһан һэдэлгые буруушаадаг КНДР-эй ажалшадай тэмсэлые совет хүнүүд эрид шууд дэмжэнэ гэжэ амаршалгын бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 214 (11199) | 1966 оной сентябриин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанай түлөө, радио дамжуулга болон телевидениидэ олон жэл үрэтэй һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө радиодамжуулгын ба телевидениин 150 хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной сентябриин 8-най Указаар СССР-эй орденууд, медальнуудаар шагнагдаа.

Ажалай Улаан Тугай орденоор 18 хүн. **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—46, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар —44, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляаар—43 хүн шагнагдаба.

Олон үхибүү түрэһэн эхэнүүдтэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум арба ба бүришье олон үхибүүдые түрэһэн, хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ өөрынгөө 1966 оной сентябриин 5-най Указаар «Эхэ-Геройн» нэрэ зэргэ олгоод, «Эхэ-Геройн» орденууд ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые барюулхаар шиидхээ.

Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-һээ**

1. **Бадмаева** Долгор Базаровнада—Яруунын аймагай Гүндэ тосхоной хүдэлмэрилэгшэ.
2. **Кондеевчкина** Ефросинья Васильевнада—Хяагтын аймагай Сухэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. **Подбородникова** Екатерина Фоминичнада—Хяагтын аймагай Наушки тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. **Рахматуяина** Затима Абдуловнада—Хориин аймагай Ашанга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
5. **Рогова** Елена Никодимовнада—Улаан-Үдэ хотын гэрэй эзэн эхэнэр.

(ТАСС).

РСФСР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съезд зарлагдахань

Бүхэроссин соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съездые Москва хотодо 1967 оной февраль соо үнгэргэхэ гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тогтообо.

Бүхэроссин соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съезд соёлой байгуулалтын талаар КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэри дүүргэхын тула хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриие улам үргэдхэхэ, Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Съездын урда тээхи үе соо, съездын боложо байхада, соёлой эмхи зургаануудые бүхы талаарнь шэнжэлхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэнэй дүүргэдэг үүргэ бүри ехэ болгохоор тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха арга боломжо олдохо байна.

Съездын делегадууд областьнуудай, хизаарнуудай, республикануудай (АССР-нүүд), городуудай (Москва ба Ленинградта) соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съезднүүд, конференцинүүд дээрэ һунгагдаха. Эдэнэй тоодо клубуудай, библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй, искусствын эмхи зургаануудай, киногой, хэблэлэй, номой наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, партийна, соведүүдэй, комсомолой эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ хабаададаг олониитын эдэбхитэд орохо.

(ТАСС).

Мүрысөөнэй хүсөөр

Ниитынгээ адууһа малда элбэг тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө Цырендаша Дубшановай отделенидэ үбһэшэдэй 4 звено эмхидхэгдэһэн юм. Эдэ звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, үбһэшэдэйнь ажалай үдэр бүриин дүн, звенонуудай 5 үдэрэй ажал тусхай самбарта бэшэгдэжэ байгаа.

Ингэжэ мүрысэжэ ажаллаһанай ашаар отделениин хүдэлмэришэд августын 26-да 2500 гектар дээрэһээ 8000 шахуу центнер үбһэ бэлэдхэжэ, совхозой парткомой, хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжлуулгын Улаан тугта хүртөө.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ оролдосо ехэтэйгээр ажаллаһан түрүүшүүл эндэ олон. Жэшээлхэдэ, үбһэ сабшалгада тракторист Бальчиндоржо Балданов, машинистнууд Цырендондок Цыдыпов, Дугаржаб Цыдыпов, Доржо Зоригтуев эрхимээр ажаллажа гараа. Тэдэнэр саг үргэлжэ үдэрэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг һэн. Халаан соогоо 15 га сабшахын орондо 25—30 гектарта хүргэдэг байһан. Үбһэшэдэй дунда һургуулиин һурагшад Ринчин Цымпилов, Василий Копылов гэгшэд шалгараа.

Үбһэ ногооной ургасашье нилээд һайн байгаа. Арал гэжэ газарта нёдондо дүшөөд һүри табигдаһан байгаа һаа, мүнөө таби гаран һүри бодхоогдонхой. Эдэ һүринүүд хорёологдожо байнхай.

Хэжэнгын совхозой 3-дахи отделени үнгэрэгшэ жэлдэ 7300 центнер үбһэ абаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тэрээнһээ мянга гаран центнер үлүү бэлэдхэхэнь.

Д. ДОРЖИЕВ.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые удааруулжа болохогүй

„ҺУУДАЛ ТАРГАЛЖА" ЭХИЛЭЭ

Энэ жэлдэ түсэбэйнгөө ёһоор Эрхирэгэй совхозой гурбадахи отделениинхид кукуруза, наран сэсэг болон горох обёос хоёрые холижо тариһан газарайнгаа ургаса хуряажа, бүхыдөө 3.100 тонно силос дараха даабаритай юм.

Тэды шэнээн силос дараха түсэб миил таамагаар абтажа табигдаагүй. Юуб гэхэдэ, тус отделенидэ силостэ дарагдаха гэжэ 70 гектарай кукуруза, 108 га дээрэ наран сэсэг, үшөө 70 гектарта горох обёос хоёрой холисо таригдаһан байгаа.

Теэд мүнөө болоходо отделениинхид силос дараха түсэбөө дүүргэжэ шадахаяа болёод байна.

Яахадааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, кукуруза, наран сэсэгэймнай ургаса ган гасуурта дайрагдаба гээд, тэрэнэйнгээ ехэнхиие хуряангүй малда эдюулжэрхёо. Хоёрдохёор, мүнөө силос дараха талаар хэжэ байһан хүдэлмэриинь харахада ехэл бирагүй, эмхи гуримшьегүй.

Энээниие баримталхын тула хэдэн ажаглалтануудые дурдаха ушартай болоно. Июнь, мүн августын эхеэр хура бороо ехээр орожо байһан аад, сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, таримал ургамалнуудай, хээрынһье ногооной ургаса хараа байса һайжарһан. Тэрэшэлэн үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэришье үргэн далайсатайгаар ябуулха аргатай байгаа. Илангаяа хээрэ талаар, таряалангай захаар элбэгээр ургаһан үрмэдэһэ халаахай, ногоо, үгышье һаа горох, обёосой холисые сабшажа, силос ехээр дараха аргатай байгаа бшуу.

Тиигэбэшье гурбадахи отделениинхид (эрхилэгшэ М. Гармаев) «силос дараха нүхэ траншейнүүднай үшөө бэлэн болоогүй» гээд шалтажа, һая болотор энэ хүдэлмэреэ эхилээгүй һуугаа. Теэд силос дараха нүхэ, траншей бэлэн болоогүй гэһэн шалтагынь ямаршье үндэһэгүй. Бүри августын 21-дэ эндэнь 1.000 тонно силосэй багтаха шулуун ханатай һайн траншей бэлэн болонхой байгаа. Тэрэнһээ гадна, отделенидэ үшөө хуушан силосэй нүхэнүүд бии. Тэрэниие һайнаар арилгаад, силос үнинэй даража эхилхээр һэн.

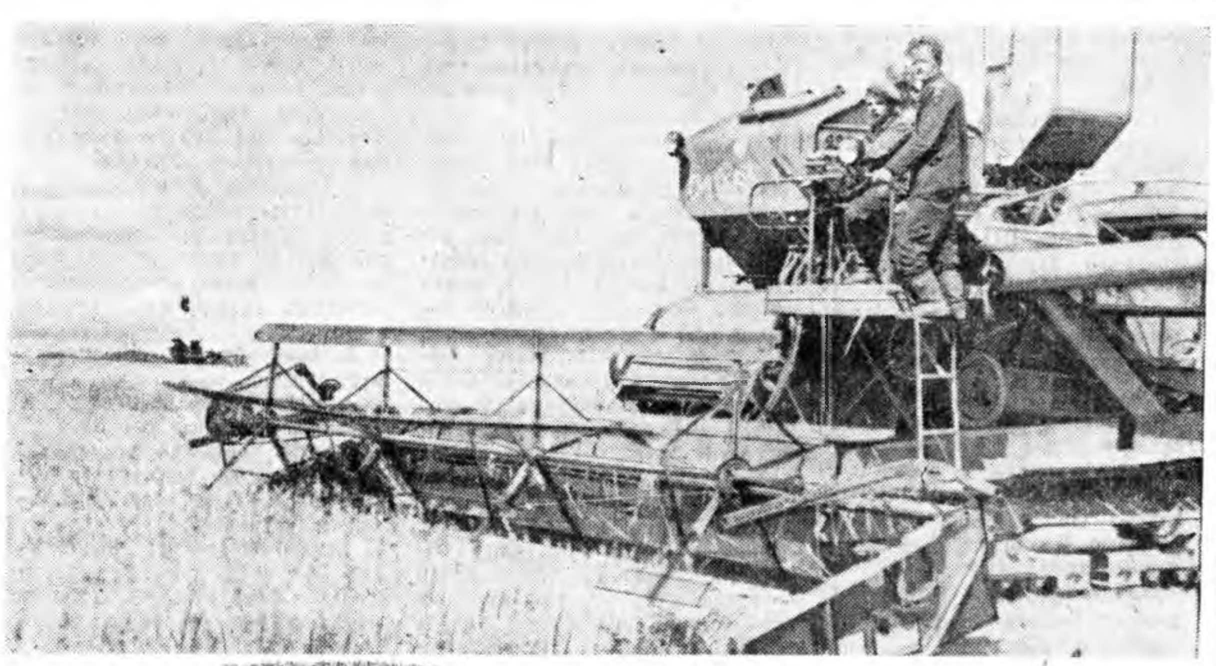
Ингэжэ байтарнь силос дараха тон таатай хаһа саг дэмы хосороо ха юм. Мүнөөшье энэ хүдэлмэреэ тон хожомдожо эхилһэн мүртөө, ехэ аали нобшоор ябуулна.

Отделенидэ силосэй ургамал хуряалгада 3 комбайн хүдэлдэг нэрэтэй. Теэд тэрэнэйнь нэгэн үдэр бүрил миин байна.

Комбайнуудһаа гараһан ногоое 7 автомашина 6—7 модоной газарта зөөдэг юм. Силосэйнь нүхэн дүүрэжэ үгэнэгүй. Түргэн дүүрхэшье арганьгүй. Үнгэрһэн 17 хоног соо оройдоол 760 тонно силос дарагдаа гэхэ гү, али үдэрэй миил 44 тонно дарагдаһан болоно. Тиихэдэ автомашина бүхэн үдэрэй хэды эрьесэ хэжэ, хэды тонно ногоо шэрээ гээшэб? Тон ахир. Ондоогоор хэлэбэл, совхозойшье, өөһэдынь, ондоо тээһээшье элсүүлэгдэһэн автомашинанууд хоёрой хоорондо миил хооһоор гүйлгэлдэнэ, үгышье һаа, ехэнхи сагаа миин байжа үнгэргэнэ гээшэ. Үнэндоо эды олон машинануудые хооһоор намнажа байхада хэды ехэ мүнгэ зөөри, тоһо түлишэ дэмы гарана гэхэбта? Тиигээдшье мүнөөмнай энэ халуун хүдэлмэриин үедэ үдэр хоногһоо байха, час, минута бүхэн үнэтэй ха юм. Илангаяа үдэр үнгэрхэ бүри силосэй ургамал ногоон шэмэ шүүһээ гээхэ, хагдарха тээшээ боложо байна ха юм. Ингэжэ байхадаа силос дараха түсэбөөшье дүүргэнгүй, шэмэтэй һайн силосшье бэлдэжэ шадангүй һалахань холо бэшэ.

Силос даралгые ехэ хожомдуулжа эхилһэн, даншье һанаа амар һууһанай хойшолон энэл ха юм даа. Одоол «һуудал таргалха» гэдэгнай энэ бэшэ гү?

М. ДУНАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Загарайн аймаг.

Энэ жэлдэ Бэшүүрэй совхоз таряанай баян ургаса ургуулаа. Мүнөө эндэ ургаса хуряалга түлэг дундаа. Ажахын түрүү комбайнернуудай нэгэн А. Слепневой жолоододог агрегат шэнинсэ амяарлан хадажа ябана.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Баатар эсэгэнэртээ салют үгэнэ

Аха үеынхидэй баатаршалга гаргаһан замуудаар комсомолшууд-залуушуулай дабшаһан походто 10 гаран миллион залуу патриодууд хабаадаба: Походой түбэй штабай түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай маршал, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой И. С. Конев Гадаадын оронуудтай соёлой харилсаа хэдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ сентябриин 7-до болоһон пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсээ. Комсомолшууд, пионернууд урдань мэдэгдээгүй байһан 16 мянган баатарнуудай нэрые элирүүлээ. Дайшалхы алдар солын, арбаад мянган музей таһалганууд ба булангууд үнгэрэгшэ жэлэй турша соо орон доторнай эмхидхэгдээ.

«Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэһэн уряатай поход дабшалга хэгдэжэ, 15 мянган памятник, хүшөө ба дурасхаалай самбарнууд революционно тулалдаануудай, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудай болоһон газарнуудта залуушуулай хүсөөр табигдаа. Шалгаран эрхимлэһэн 2500-гаад эдиршүүл («Мүр хайдаг улаан габшагайшуул») илагшадай бүхэсоюзна хоёрдохи слёдто энэнь сентябриин 8-да Москвада нээгдээ.

Мендес Франс Эрхүүдэ

ЭРХҮҮ, сентябриин 8. (ТАСС). Франциин агсан премьер-министр, политическэ ба ниитын элитэ ажал ябуулагша Мендес Франс мүнөөдэр эндэ ерээ.

Мендес Франс Эрхүүгэй областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомдо айлшалан бараалхаба. Мүн СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Зүүн-Сибириин филиалда хүрөө.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР Б. Р. БУЯНТУЕВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр таби наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, научно-эмхидхэлгын ба шэнжэлгын хүдэлмэридэ габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай общественнэ наукануудай институдай экономико болон географиин таһагые даагша, географическа эрдэмэй кандидат Бальжин Ринчинович **Буянтуевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. КРЫЛОВА.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной сентябриин 9.

ВЦСПС-эй Президиумдэ

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ШУХАЛА ХЭРЭГ

Физическэ культура болон спортые ажалшадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые нэрэ хүндэтэйгөөр бэелүүлхын тула профсоюзай организацинууд юу хэхэ болоноб? Энээн тухай ВЦСПС-эй президиумэй сентябриин 7-до болоһон үргэн заседани хэгдээ. ВЦСПС-эй президиум баталан абаһан шиидхэбэри соо КПСС-эй ЦК-гай, Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые хэрэгжүүлхэдэ, спортсменүүдтэ, физкультурын эдэбхитэдхэ үргэлжэлүүлхые профсоюзай организацинуудые уялгалба. Парти, правительствын тогтоолые дүүргэхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтын дүн һарын турша дотор зохёохо дурадхагдаба.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй махабадые хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудай хубинь физическэ культура, туризм болохо ёһотой гэжэ ВЦСПС-эй президиум анхарал хандуулна. Хүдэлмэришэдые, алба хаагшадые, тэдэнэй бүлэнэрые спортдо хабаадуулха, дунда ба ахамад наһатай хүнүүдһээ физкультурна бүлэгүүдые байгуулха гээшэ тон шухала байна. Зарим газарта физкультурна организацинуудые байгуулха эрхэ нүхэсэлэй байгаагүй һаань, ажахын һалбари бүхэнөөр, мүн нютаг бүхэндэ физкультурын нэгэдэмэл коллективүүдые байгуулха шухала. Иимэ ушарта физкультурын хүдэлмэридэ зорюулагдаһан мүнгэ зөөриие нэгэдүүлхэ гэжэ ВЦСПС-эй президиум профсоюзай организацинуудта дурадхана.

Хүдөөдэхи физкультурын хүдэлмэри профсоюзай организацинуудай онсо анхарал доро байха ёһотой. Колхоз, совхозуудта спортивна мүрысөөнүүдэй саг үргэлжэ боложо байхыень туйлаха шухала. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазинуудаар дамжуулан, спортивна хэрэгсэлнүүдые таһалдалгүйгөөр худалдажа байха шухала. Хоёр-гурбан жэлэй туршада колхоз, совхозуудай түб газарта стадионууд гү, али спортивна талмайнууд баригдаха, тиихэдэ бригаданууд болон отделенинүүдтэ спортивна талмайнууд бии болгохо зэргэтэй.

Профсоюзуудай Соведүүд 1967 ондо совхозуудта спортивна 40 залые ВЦСПС-эй зөөреэр барижа дүүргэхэ ёһотой.

Үхибүүдэй дунда физкультура болон спортын хүдэлмэриие дэлгэрүүлхэ асуудалда ВЦСПС-эй президиумэй тогтоол соо ехэ анхарал хандуулагдана. Спортивна барилганuудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай дэргэдэ үхибүүдэй спортын секцинүүд болон командануудые эмхидхэхэ тухай тэндэ хэлэгдэнэ. Спортивна обществанууд үхибүүдэй ажаһуудаг газарта физкультурын хүдэлмэриие һайжаруулха зэргэтэй гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ. Мүн профсоюзуудай спортын барилга дээрэ үнгэрэгдэдэг спортивна зарим мүрысөөнүүдтэ үхибүүдэй коллективүүд түлөөһэгүйгөөр хабаадаха юм.

Спортивна барилгануудые бодхоохын тула һургуулинуудай мүнгэ зөөриие хамталжа хэрэглэхэ тухай дурадхагдана.

Суглуулагдамал командын мэргэжэл ехэтэй спортсменүүдые бэлэдхэхэ зорилгоор, 1967—1968 онуудта хүнгэн атлетикаар, тамаралгаар, гимнастикаар, спортивна наадануудаар, санын, конькигай спортоор үхибүүдэй тусхай спортивна һургуулинуудые, мүн спортивна дээдэ мэргэжэлэй һургуулинуудые байгуулха гэжэ шиидхэгдэбэ.

Курортнуудта, санаторинуудта, амаралтын байшангуудта, пансионадуудта физкультурно-эмнэлгын хэмжээ ябуулгануудые үргэдхэхыень профсоюзуудай курортнуудай управлениин Центральна Соведтэ дурадхагдаа.

ВЦСПС-эй президиумэй тогтоол соо тренернүүдэй, багшанарай кадрнуудые байгуулха тухай ехэ анхарал хандуулагдаа. Саашань спортивна барилгануудые олошоруулха тухай ВЦСПС-эй шиидхэбэринүүд соо хэлэгдэнэ. Физкультурын коллективүүд физультурно-эмнэлгын, олониитын спортивна хүдэлмэриие үнгэргэхын тула һайн эрхэ байдалтай байха ёһотой.

Спортивна барилгануудые бариха талаар СССР-эй Госстройдо оруулагдаха дурадхалнуудые бэлэдхэлгэдэ, тэрэшэлэн һургуулиин, профессионально-техническэ училищиин, техникумэй, дээдэ һургуулиин, хүдөөгэй клубай спортивна зал, микрорайоной, районой түбэй, городой типовой спортивна барилгануудай проектнүүдые бэлэдхэлгэдэ хабаадахыень профсоюзуудай ДСО-гой Бүхэсоюзна Соведтэ, ВЦСПС-эй физкультура болон спортын таһагта даалгагдаба.

Спортивна барилгануудые болбосон түхэлтэй болгохо, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар хэмжээнүүдые абахыень профсоюзай Соведүүд болон комитедүүдтэ, спортын һайн дуранай бүлгэмүүдтэ дурадхагдаа.

Һургуулинууд, профтехучилищинууд болон техникумүүдэй физкультурын ба спортивна хүдэлмэриингөө урогуудые профсоюзуудай ДСО-гой спортивна барилганууд соо үдэртөө түлөөһэгүйгөөр үнгэргэхыень ВЦСПС-эй президиум зүбшөөбэ.

Туризмые хүгжөөхэ, аяншалгада ябаһан хүнүүдтэ гэр байра, лагерь түхеэрхэ, загаһашадай, агнуушадай байшан бариха, аяншалгада хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдые олошоруулха гэхэ мэтэ хүдэлмэриие хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгодо харюусажа, профсоюзай организацинууд, спортын бүлгэмүүд эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие һайжаруулха, физкультурада, спортдо, туризмда шэнэ олон миллион ажалшадые хабадуулха, профсоюзуудай спортсменүүдэй мэргэжэлые һайжаруулха, физическэ культурын ба спортын материальна баазые саашадань бэхижүүлхэ бэзэ гэжэ ВЦСПС-эй президиум этигэжэ байһанаа тодорхойлно.

ХҮГЖЭХЭ ЗАМДАА ОРОО

МИНИИ АЖАЛЛАДАГ стол дээрэ зузаан дэбтэр табяатай. Манай министерствын хэhэн ажалынь тэрэ дэбтэр соо тодорхойгоор бэшэгдэнхэй. Дэбтэр соо бэшэгдэhэн зүйлнүүдые нэгэтэ шэнжэлжэ үзэхэдөө, иимэ hанаа зоборитой тобшолол хэhэн байнаб: гол түлэб хангалгын асуудалнууд дэбтэр соо бэшэгдэнхэй байгаа. Ямар нэгэн предприятида «хайшаншье гээ hаа» хэды мянган дүрбэлжэн метр толь абажа үгэхэ, ондоо нэгэ предприятида нимгэн латунь, гурбадахидань—тусхай түмэр дары хэрэгтэй гэхэ мэтээр бэшэгдэнхэй.

Бэеэ зүбтүүлхые оролдоно бэшэб, гэбэшье жэжэ асуудалнуудhаа зайсахын аргагүй байгаа. Улаан-Үдэдэ сабхи, hэеы гутал гаргадаг фабрика бии юм. Энэ фабрика hүүлэй үедэ түсэбөө нэгэшье дүүргээгүй. Дулаан гутал хүнүүдтэ ехээр хэрэглэгдэдэг гээшэ, Сибирь гээшэ хүйтэн орон ха юм! Тиибэшье hэеы гутал худалдан абахань бэлэн бэшэ. Гансахан үнгэрэгшэ жэлэй туршада тус фабрика 31 мянган паар гутал дутуу үгөө. Тэрэ фабрикые хэдышье хараагаа hаань, хэрэгынь урагшаа ябанагүй. Ушар юуб гэхэдэ, фабрикын байдалые хэншье шэнжэлжэ үзөөгүй, харин предприятида туhа хүргэхэ шухала байгаа. Энэ фабрикада гуталай мэргэжэлтэд үгы юм, урижа асархашье аргагүй байгаа; яахадааб гэхэдэ, захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд хүнүүдые байраар хангаха аргагүй байгаа. Сабхи, hэеы гутал гаргагшадай дунда үйлэдбэриин нюусануудые hайнаар мэдэхэ урданай хүдэлмэрилэгшэдhөө нэгэниинь шье үлөөгүй шахуу. Үшөө нэгэ иимэ асуудал: фабрикада гол түлэб эхэнэрнүүд хүдэлдэг, тиибэшье тус предприяти үхибүүдэй саадгүй. Ажаhуудалай байрануудын баригдажа дүүргэгдэнгүйгөөр үниинэй хэбтэнэ.

Сабхи, hэеы гутал гаргадаг фабрикада туhа хүргэхэ тухай тогтоолые Буряадай Министрнүүдэй Совет hаяхан баталан абаа. Автономито республикын госплан ажаhуудалай байрануудые барижа дүүргэхэ мүнгэ зөөри олоhон байна. Предприятиин олон хүдэлмэрилэгшэдые мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тула Татарай АССР эльгээхээр шиидэнхэй. Бэрхэшээлтэй байдалhаа гарахадань коллективтэ туhалхын тула бусадшье хэмжээнүүд тодорхойлогдоо.

Автономито республикын правительство фабрикада hаналаа иимэ ехээр дэмы табяа бэшэ: нютагай промышленностиин олохон предприяти эгээл иимэрхүү эрилтэнүүдтэй, дутуу дунданuудтай. Барилгын организацинууд багаhаг завод, фабрикануудые шэнэдхэн хубилгаха дурагүй байдаг гэhэн тиимэ нэгэ асуудал элирүүлэгдээ. Тэдэнэрэй hанамжа нэгэ талаараа зүйтэй: мүнгэ зөөриеэ тараангүйгөөр, томо барилгануудта элсүүлээ hаа дээрэ. Тиихэтэй хамта иимэрхүү хүдэлмэриие өөhэдынгөө аргаар хэхэдэ мүн лэ таарамжагүй, предприяти хэтэрхы ехэ гарза гаргаха байна. Энэ асуудал ямар аргаар шиидхэлтэйб? Буряадай нютагай промышленностиин министерство совнархозуудай бии болоодүй байхада барилга-хабсаралгын өөрын управленитэй байhан юм. Урданайхидал адли тиимэ управлени дахинаа бии болгоhоной хэрэггүй гээшэ ха. Хэдэн hалбари хангаха барилгын тусхай эмхи байгуулха тухай бодожо үзэмөөр гү?

Нэгэ фабрикын эрилтэ хангаха тушаа, даб дээрэ багахан гэжэ hанахаар асуудал тушаа hургаал абамаар хөөрэлдөөн болоhон байна. Тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгын үедэ ороhон дурадхалнуудые наринаар шэнжэлжэ үзөөд, бодото шиидхэбэри гаргаха гэжэ Буряадай Министрнүүдэй Совет тогтоoгоон байна.

Нютагай промышленность hүүлэй жэлнүүдтэ тусхай эзэгүй шахуу болошоhон юм. Тэрээнhээ шалтагаалан, Буряадай республика руу үргэбшэ, hүхын барюул, хубсаhанай хабшуур гэхэ мэтые ой модо багатай газарhаа асардаг болоо hэн.

Иимэ ушар байдалые нютагай промышленностиин министерствын хүсөөр шиидхэхэнь бэрхэтэй юм. Тиимэhээ Буряадай Министрнүүдэй Совет хэдэ хэдэн зургаануудай ажалые таарулан табиха асуудалда hаналаа табяа. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллектив үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые бүри таатай зохидоор ашаглаха гэжэ шиидээ. Тиимэhээ подушка, hам, щётко, кисть гэхэ мэтэ зүйлнүүдые бүтээн гаргаха арга боломжо бии болохо байна.

Ямар нэгэн асуудалые таатай зохидоор, гаргаша багатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэй. Энэ ушарые мартаа hаа, энээнэй урда тээ гаргагдаhан алдууе бүри дэбэргээжэ болохо байна. Иимэ үнэншэмэ нэгэ жэшээ харуулая. Энээнэй урда тээ Хяагтада гуталай фабрика бии байhан юм. Тэрэ фабрика бээлэйнүүдые оёдог, кирзэвэ сабхи, иишэг гутал гаргадаг байhан юм. Тиимэ гуталнуудые Буряадай загаhашад, анууша, лесничүүд, малшад эрэ урданhаа үмдэдэг байгаа. Зүүн Сибириин совнархоз тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэhэн шалтаг бариад, тус фабрикые хаажа, иишэг гутал Шэтэдэ гаргаха болгуулhан байгаа.

Тиимэhээ бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Хяагтада иишэг гутал гаргахада угаа ехэ гарзатай гэжэ фабрика хааха үедөө совнархоз тоолоhон байгаа. Шэтэдэ тиимэ гутал гаргахада нилээн хямда байха гэжэ багсааhан юм. Тиихэдэ нэгэ иимэ асуудал хараадаа абаагүй байгаа: шэтынхид энэ үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ hаналаа табяагүй, яахадааб гэхэдэ, тэндэ иишэг гутал ехээр хэрэглэгдэдэггүй. Мүнөө юу хэлтэйб? Бүтээсэ багатай фабрика дахинаа бии болгоод, гарза ехэтэй продукци гаргалтай гү? Харин бидэнэр ондоо арга олообди. Улаан-Үдэдэ мүнөө үеын фабрика бариад, энэ асуудалые тон зүбөөр шиидхэхэ байнабди. Шэнэ предприяти хоёр миллион паар гутал гаргаха юм, тэрэ тоодо 200 мянган паар иишэг гутал гаргаха. Иимэ хэмжээнэй гутал гаргахада олзотой байха.

Үйлэдбэриие мэргэжүүлээд, хамжан туhалалсалгын гурим тогтоогоод, область хоорондын харилсаа холбоое үргэдхөөд байгаа hаа, оньhожоруулагдаhан мүнөө үеын предприятинуудые бүтээлгэ, хуушан предприятинуудые шэнэдхэн хубилгалга ашатай туhатай байха. Арга боломжонууд нилээд ехэ. Нэгэ иимэ жэшээ харуулhуу. Зүүн Сибирьтэ, Алас-Дурна зүгтэ шаажан гүйлгэдэг амhартануудай 3 завод бии юм. 3 завод байлгаhанай ямар хэрэг бииб? Завод бүхэниие тусхай зүйл бүтээн гаргалгаар мэргэжүүлээ hаа дээрэ бэшэ гү? Нэгэ заводтонь—амhарта, 2-дохи, 3-дахидань ондоо зүйлнүүдые гаргаа hаа дээрэ бэшэ гү?

«Юушье hаа бүтээ» гэhэн гуримhаа арсалтай боложо байна.

Экономическа реформо нютагай промышленностьдашье хабаатай байна. Бусад hалбаринуудтал адли олзо доход абаха, продукци наймаалха асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдана гээшэ. Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министерство хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалаа. Тэдээниие бэелүүлээд байбал, предприятинуудтахи гол фонднууд hайнаар ашаглагдаха, үйлэдбэридэхи ашаг олзо 3,7 процентhээ 1970 ондо 21,4 процент хүрэтэрөө дээшэлхэ байна.

М. ЗАВГОРОДНЯЯ,
Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министр.
«Советская Россия» газетын сентябриин 8-най номерhоо абтаба.

ОЛОН ХҮН — АГИТАТОРААР

Аймагай колхоз, совхозуудай таряалан дээрэ ажалай эршэ үдэрhөө үдэртэ шангадана. Ургаhан баян ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр богони болзорто хуряажа абахын тула механизаторнууд унаhан малгайгаа абангүй ажаллажа байна. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай бүхы эмхидхэлэй, ойлгуулалмжын хүдэлмэри зорюулагданхай.

Механизаторнуудай дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулхадань, социалис мүрысөө эмхидхэхэдэнь партийна организацинуудта бодото туhаламжа үзүүлхын тула КПСС-эй райком политэмхидхэлшэдые полевой стан бүхэндэ эльгээбэ. Хамта 20 гаран хүн—аймагай партийна, ажахын эдэбхитэд политэмхидхэлшэдээр томилогдоод, мүнөө механизаторнуудай дунда ажаллажа байна.

Хүдөө гарахынь урда тээ тэдэнэртэй партиин райкомдо зүблөөн үнгэргэгдэжэ, захяа заабари үгтэhэн, уг зорилгонь тодорхойлогдоhон байгаа.

Олохон политэмхидхэлшэд түрүүшынгээ үдэрhөө ажалдаа эдэбхитэйгээр оролсобо. Жэшээлхэдэ, Гусиное Озеро станциин депогой коммунист А. Рябов XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Тухэмэй полевой стан дээрэ хүдэлнэ. Ерэ ерэhээр станаа харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр шэмэглээ, үрэ дүн харуулдаг самбар тухеэрэлсээ. Үдын сайлалгын, үдэшын эдеэлэлгын үедэ сүлөө сагынь hамбаашалжа, механизаторнуудтай hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэнэ, газетын hониинтой танилсуулна. Бригадын агитаторнууд ажалай үдэр бүриин дүн согсолжо самбарта бэшэнэ, тусхай хуудаhануудта харуулна.

Сэлэнгын совхозой Шанаагай бригадада партийна хүдэлмэриин ехэхэн дүй дүршэлтэй үнинэй коммунист нүхэр Дашиев политэмхидхэлшээр эльгээгдэhэн байна. Эндэ таряа хуряалга групповой аргаар ябуулагдана. Комбайнернууд В. Гармажапов, Н. Очиртаров, Н. Гунзынов болон бусад хуряалгын эхилhэнhээ хойшо үдэр бүри даабаряа 140—150 процент дүүргэнэ. Тус бригада (бригадирынь коммунист Г. Р. Цырендоржиев) таряа хуряалгаар совхоз соогоо түрүүлжэ, дирекциин болон парткомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар hаяхан абаба. Эдэ бүгэдэдэ политэмхидхэлшын үүргэнь ехэ байха.

Тэрэшэлэн тус совхозой Билюутын бригадада политэмхидхэлшээр эльгээгдэhэн оёдолой фабрикын технолог З. Ашихмина оролдосотойгоор ажаллана.

Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болохо байгаа. Ургаса хуряалгада политэмхидхэлшэдээр эльгээгдэhэн нүхэд энэ хүндэтэ партийна даабариие бидэнэр коммунистнуудай нэрэ хүндын хэрэг гэжэ тоолоно.

Г. САБЖАЕВ,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын редактор.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

Соёлшодшье гээгдэнэгүй

Һаяхан хадагдаhан таряанай узуур дээрэ комбайнернуудай сайлажа hууха үедэ hонин шэнэ юумэ дуулгажа, газетэ уншажа байhан хүнүүдые Сэлэнгын колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ хаража болохо. Эдэмнай нүүдэл агитколлективэй гэшүүд байха юм. Механизаторнууд хэдэхэн минута эдеэлжэ hууха зуураа, Эхэ орон дотороо боложо байhан hонинуудые, аймаг, республика дотороо ургасын хэр хуряагдажа байhые мэдэжэ абана бшуу.

Хүдэлжэ ябаhан хүн hайн үгэ дуулахадаа, энеэдэтэй шог зугаа, сэдьхэл татахаар дуу шагнахадаа хэды ехэ баярладаг, урмашадаг гээшэб гэжэ бидэнэр ойлгодогбди. Тиимэhээ ургаса хуряалгын эхилхэhээ урид Сэлэнгын Соёлой байшангай, хүдөөгэй клубуудай, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалгада ябаашадай культурна эрилтэ хангаха тусхай түсэб зохёоhон. Тиигээд 9 агитколлектив эмхидхээбди. Тэдэмнай аймагай бүхы ажахынуудта ябаха зорилготой.

Лекторнүүд, уран hайханай коллективүүд, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ сүлөө забгүйгөөр ажаллана. Ургаса хуряалгашье соёлшодой урма зориг татанал.

В. НИНДУПОВ,
аймагай Соёлой ордониие даагша.

Клим Галсанов нүхэртэйгөө Хориин аймагай Чисаанын совхоздо хонишоноор ажалладаг. Тэрэ жэл бүри ажалдаа эрхим амжалта туйладаг. Байгша ондо зуун хонин бүриhөө 84 хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлhэн, хонин бүриhөө 3 килограмм 400 грамм нооho хайшалаа. Эдэнэр энэшье жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абаха зорилготойгоор ажаллажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Хони үрэжүүлгэ—хойшолуулашагүй хэрэг

ХОЁР ОНДОО ДҮН

ХОНИН hҮРЭГӨӨ олошоруулжа, ноoho, мяха ехээр абадаг болохоhоо гадна, үүлтэрыень hайжаруулха шухала. Мүнөө хаа хаанагүй хони үрэжүүлгэ түлэг дундаа. Шадаал hаа хонидоо hайн шанартайгаар, саг болзор соонь үрэжүүлжэ, хонин бүриhөө хурьга абан түлжүүлхые малшан бүхэнэй оролдожо байдагынь мэдээжэ.

Бидэнэр hаяхан Зэдын аймагай «Мир» колхозой хэдэн отарануудаар ябажа, искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэреэр hонирхообди.

Сэлгеэ сагаан Бургалтайhаа баруун урагшаа 8-9 модоной газарта Гэдээн бууса оршодог. Эндэ хонишодой 5-6 отара байрлана. Хойто хада уруудан буухада Даша Бадмаевай отарын үбэлжөөн. Тээ урдахана зунайнь байра. Ахалагша хонишоной хусануудаа уhалжа байха үедэнь дайралдашообди. Худагай хүйтэн уhа үрдилдэн байжа уунад.

Ахалагша хонишон нүхэр Бадмаевтай ажал хүдэлмэри тухайнь яhала удаан хөөрэлдөөбди. Жэл бүри үбhэ тэжээлээ өөhэдынгөө хүсөөр бэлдэдэгынь hайшаамаар. Мүноошье өөhэдынь бэлдэhэн 6 ута сомоо үбэлжөөнэйнь хашаа соо тэбхылээжэ hууна. Үшөө 600 гаран центнер зелёнко бэлдэгдэхэ юм. Элбэг тэжээлтэй байхадаа, малыньшье тобир тарган, өөhэдтэньшье амар байха.

Мүнөө эндэ үрэжүүлгын хүдэлмэри яhала hайн, эмхитэй гуримтай ябажа байна гэжэ хэлэлтэй. Үдэр соо ототой болоhон 60—70 хонид үрэжүүлэгдэнэ. Энэ гуримаараа саашадаа ябаа hаа, үрэжүүлгэеэ 2-3 хоногhоо дүүргэхээр бэлэн.

— Байгша ондо 100 хонин бүриhөө 82 хурьга абаа hэмди. Далайнгаа дороhоо шииргтэй дээрэhээ хэдэн хурьганай хүйтэ абажа гарзалаа. Ерэхэ жэл хонин бүриhөө хурьга абаха зорилготойбди. Һанаан байбал, заяан хүрэнэ бээзэ,—гээд ахалагша хонишон энеэбхилнэ.

Хүрьшэ, зэргэлээд шахуу байдаг Сандыжаб Цимбиловай хонид бэлшээридэ. Техник-үрэжүүлэгшэ Люба Цыденова илгагдаhан хонидоо хоёрдохёо үрэжүүлжэ hаял дүүргээд байба. Пунктаа ниндайтар сэбэрлэжэ, үрэжүүлгынгээ хэрэгсэлнүүдые угаажа, аршажа, тусхай стол дээрэ жэрылгэн табяад, саб сагаахан марляар дээгүүрь хушажархина.

Хонидынь энэ жэлдэ яhала тарган ондо ороо. Мүноошье үбhэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын түлөө ахалагша хонишон үглөө бүри морин косилкадаа hууhаар. 600 гаран центнер hайн шанартай үбhэн бэлдэгдээ. Жэл бүри тус отарынхид олон хурьга абажа түлжүүлдэг юм. Энэшье жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой. Эгээл тиимэhээ нэн түрүүн үрэжүүлгын технологиие наринаар сахихые оролдонод. Эдэнэр үглөөнэй 4 часта хусануудаа табижа, үрэжүүлэгдэхэ хонидоо илгадаг. Үдэрэй 40—50 хонид үрэжүүлэгдэнэ. Үглөө, нүгөөдэрhөө хонидоо бултыень үрэжүүлжэ дүүргэхэнь.

Колхозой бүхы отарануудта искусственна үрэжүүлгын ямараар үнгэргэгдэжэ байhанаар hонирхогдобо. Саашаа ябаха бүреэ тад ондоо байдалтай ушарнабди. «Мир» колхоздо үрэжүүлгын хүдэлмэри жэгдэ hайнаар ябана гэхын аргагүй байба.

Найдан Цоктоевич Цыремпилов 567 түлгэ хонидые харууhалдаг. Үшөө хурьгад байхадань даажа абаhан юм. Шадал тамираараа балайшье hайн бэшэ.

Тамиргүйхэн түлгэ хонид хусатайгаа суг бэлшэжэ ябаба. Хусануудыньшье баhал туранхай. Бүхэли үдэрөө хусада намнуулhан хонид мүртэйгөөр эдеэлжэ юу үрдихэ hэм даа, мэдээжэ. Үдэртөө хэды хониной ороондо ороhые мэдэхын аргагүй. Хусын байбал хурьгадшье абтадаг юм гэhэншүүгээр ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Үрэжүүлгын хүдэлмэридэ иигэжэ «нюдэ балай, шэхэ дүлиигөөр» хандажа болохо аал. Найдан Цоктоевичой отарада хэды хонин үрэжүүлэгдээб, хэды хурьганай абтаха тухай мэдэхын аргагүй, үшөө «бурханай» гарта байна.

Дабаанай арада байрладаг Батажаб Батуевай отарада ерэхэдэмнай үдэшын 7 час боложо байгаа hэн. Эндэ иимэ нэгэ таарамжагүйхэн байдалтай ушараабди. Гэгээн сагаан үдэр байхада хонидоо хаажархёод, үрэжүүлгэ хэгдэхэ хонидоо илгажа байба. Гайхахын ехээр гайхагдаба.

— Энэ юун боложо байна гээшэб, эдэ хонидоо яахатнайб,—гээд техник-үрэжүүлэгшэ Дарисүрэн Батуеваhаа hурахада.

— Үрэжүүлхэмнай, hүүлээрнь үшөө дахин үглөөгүүр үрэжүүлхэбди,—гэбэ. Яахадаа эндэ зоотехническэ ёho гуримые бүдүүлигээр хазагайруулха болоо юм,—гэhэн асуудал гарана.

Ушар шалтагааниинь тайлбарилжа ядаха юумэн үгы. Үглөөнэй 4 часта бодожо, үрэжүүлэгдэхэ хонидоо илгахаяа залхуурна бшуу. Хонидынь туранхай, искусственна үрэжүүлгын эхилтэр шахуу хурьгадынь эхэтэйгээ суг ябаа. Хурьгадыньшье бэеэр багаханууд, шадал тамираар hула, эхэhээнь hалгаахадаа дунда зэргээр тус бүриинь шэгнүүр оройдоол 14 килограмм татаа. 100 хонин бүриhөө 60 хурьга абаа hэн. Хонидойнгоо туранхай байhан дээрэhээ үрэжүүлгэеэ августын 25-hаа эхилээ. Мүнөө миил 50 хонин үрэжүүлэгдээд байна. Долоо-найман үдэр соо оройдоол 50 хони үрэжүүлээд байхада hайн гээшэ гү? Үгы даа. Иимэ тоо дурдахан ьшье эшхэбтэр. Мүнөө иимэ унжагайгаар хүдэлжэ байhан зон хэдыдэ үрэжүүлгэеэ дүүргэхэ болоноб. Үрэжүүлгэеэ иигэжэ ябуулха болоо hаань, лаб лэ олохон-хонидынь hубайрха байна. Һубайрhан мал ажахыда али зэргэ гарза хохидол асарнаб гэжэ ойлгохоо яанаб. Гадна өөhэдынтнай абадаг салин хүлhэндэшье гарзатай байдаг бэшэ аал. Теэд туранхай хонид хаанаhаа ототой болохоб. Үдэшын 7 часта хонидоо хаажархихада таргалха гү? Үгы. Эдэ бүгэдэ хонин hүрэг олошоруулха хэрэгтэ горитойхон тойбо тодхор татана. Энээниие колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хараадаа абажа, түргэн зуура зохихо хэмжээ абаха бээзэ гэжэ найдагдана.

Р. ЦЫДЫПОВ,
манай тусхай корр.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРЭЭ!

МУХАР-ШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай «Коммунизм» колхозой hаалишад, малшад ехэхэн амжалта туйлаба.

Сентябриин 6-най мэдээгээр хамтадаа 5300 центнер hү бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүрбэ hараар уридшалан дүүргэбэ.

Колхозойхид өөhэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур үшөө 2000 центнер hү Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ шиидээ.

Сагаан эдеэ дэлбэрүүлхын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ hаалишан Наталья Бурлакова эрхимлэжэ, даажа байhан 16 үнеэдhээ хамта 228 центнер hү hааха даабаритай аад, мүнөө 231 центнер hү hааhан байна.

Тэрэшэлэн hаалишад нүхэд Федорова, Варфоломеева, Оленникова, Барышникова гэгшэд баhал ехэ hү hаагаа.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Энэ табан жэл соо Бакудахи гэр байрын барилганuудта онсо анхарал хандуулагдана. 2,6 миллион дүрбэлжэн метр гэр байра барихаар хараалагданхай. Хотын баруун-хойто райондо шэнэ барилга хэгдэжэ үргэлжэлhөөр. Эндэ 3 hургуули, хүүгэдэй 7 саад- ясли, поликлиникэ, худалдаа наймаанай ба хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын хэдэ хэдэн предприятинууд баригдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: табан микрорайоной нэгэн—дүрбэдэхинь.

ТАСС-ай фотохронико.

Б АЙГША ОНОЙ намар манай Улаан-Үдэ хотодо һонирхолтой научно-практическа конференци болохо юм. Тэрээн дээрэ хуушан сагай али бүхы үлэгдэлнүүд хүн зоной ухаан бодолые хайшан гэжэ бузарланаб, мүнөөнэй байдалда ямарнууд муу муухай нүлөө үзүүлнэб гэжэ хэлсэхэ байна. Энэ хүдэлмэриие политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхыень СССР-эй Наукануудай академи өөрынгөө Буряадай филиалда, тэрэнэй ниитын институдуудта даалгаба. Москва, Ленинград болон Новосибирскын элитэ эрдэмтэд, СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэрилэгшэд, автономно республиканууд болон областьнуудай, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй дээдэ һургуулинуудай багшанар манай республикын партийна, комсомольско, профсоюзна организацинуудай ба гэгээрэлэй, соёл сурталай зургаануудай түлөөлэгшэнэр тус конференцидэ хабаадалсаха байна.

Энэ зүблөөн ямар хараа шугамтайгаар үнгэргэгдэхэб гэбэл:

Ажабайдалдамнай, хүн зоной ухаан бодолдо хуушан сагай муу үлэгдэлнүүд яахадаа дайралдадаг юм гээшэб? Тэдэниие усадхахын тула хоорондоо онсо илгаатай газар нютагуудта тус тустань шугамтайгаар ойлгууламжын хүдэлмэри ямар шэглэлтэйгээр ябуулхаб;

бүгэдэ арадай революционно, ...шалхы заншалнуудые жэшээ болгон абажа, арадуудай дундахи хани барисаа, бэе бэедээ аха дүү ёһоор хандаха гурим нэбтэрүүлхэ, коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэгтэ залуушуулые революционно заншал дээрэ хүмүүжүүлхэ тухай;

бүлэнэр, бүгэдэ ниитын байдалда шэнэ ёһо гуримуудай ба олон яһатанай дундахи хани нүхэсэлэй шэнэ заншалнуудтай болохо байһан тухай;

ниитэ арадай һайндэрнүүд, һайндэрнүүдэй яһатан бүхэнэй дунда яагаад нэгэ шэнжэтэй болохо байһан тухай.

Энэ конференци хадаа үнгэрһэн сагай али бүгэдэ ёһо заншалнуудые гүнзэгыгөөр, бүхы талаһаань шэнжэлхэ, яахадаа зарим заншалнууд үни удаан хүн зоной дунда үлэнэб гэжэ элирүүлхэ зорилготой. Мүн урданай һайншье ёһо гуримууд бии. Тэдэниие мүнөө үедэ арадай ажахын хүгжэн һалбаржа, хүн зоной һайн һайхан байдалтай боложо байха үедэ яажа зүб хэрэглэхэ ёһотойб? Энэ асуудал мүнөө бүхы

ЁҺО ЗАНШАЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭХЭНЬ

олониитын дунда соёл сурталай хүдэлмэри нэбтэрүүлэн ябуулжа байгаа ниитэ организацинуудай, эдэбхитэдэй урда шухалаар табигдана бшуу.

Социализмын хүгжэн һалбаржа байгаа мүнөө үедэ гүрэн соомнай ехэхэн социальна хубилалтанууд болоно. Хүн зоной дундахи ёһо заншалшье хубилна, зан абаряараа, ухаан бодолооро шэнэ хүн түрэнхэй, коммунизм байгуулха агуу ехэ хэрэг бүтээлсэжэ ябана. Тиихэдээ энэ шэнэ хүнэй байдал урдын зоной байдалһаа тон илгаатай. Хуушан сагай элдэб ёһо гуримуудые тэрэ хэрэглэдэгшьегүй, өөрын тусхай заншалтай болоно бэхижээ. Энэ заншалайнь үндэһөөр мүнөө үедэ манай гүрэн доторхи олон тоото үндэһэ яһатан хоорондоо ямаршье илгаагүй, нэгэн адли шарайтай, хоорондоо шуһа аминай түрэлнүүд болоно байна. Энэ ехэ хубилалтын нүлөө доро, жэшээнь, Сибирьтэхи зарим арадуудай заншалта калым (басагаяа худалдалга), эхэнэр хүниие доошо харадаг ябадал үгы болоо. Мүнөөнэй зон эхэнэр эрэгүй нэгэн адляар Майн 1-нэй, Мартын 8-най, Түмэр замшадай, залуушуулай малшанай элитэ һайндэрнүүдые үнгэргэнэ.

Гадна гэр бүлэдөө, ажал хүдэлмэридөө коммунизмын ёһо гуримаар һууха, ажаллаха гэһэн гайхамшагта хүдэлөөнэй удхашанар өхэ. Энэ хүдэлөөнэй нүлөөн доро, зоной дунда үшөөл бии байһан эртэ урдын ёһо заншалнууд улам үгы болоно, шэнэ заншал, шэнэ гурим дэлгэрнэ. Тиихэдээ алишье талаараа — ухаан бодолооршье, бэе махабадаараашье сэбэр, элүүр энхэ, ухаатай сэсэн хүнүүд олошоржо байна бшуу. Спорт, ажал, һургуули гэхэ мэтэ хүн бүхэндэ хэрэгтэй үйлэ хэрэгүүд олоной һанаа зобооходёо болижо, тэдэнэй тон хэрэгтэй, һайшаалтай юумэниинь болоо.

Хулиган ааша гаргаһан хүнүүдые олониитэ мүнөө эбсэхээ буришье болёо. Энэ талаар СССР-эй Верховно Соведэй Указ тон саг дээрээ гаража, олониитын дундахи, ниитын газарнуудтахи гуримшье һайжаржа байна.

Гадна хото хүдөө хоёрой хоорондохи, ухаан бодолой ба бар хүсэнэй ажалай илгаануудые үгы болгон, нэгэн адлихан шэнжэтэй болгохо талаар үшөөл ехэ хүдэлмэри урдамнай байһаар. Шэнэ табан жэлэй туршада энэ асуудалаар горитойхон туйлалта эндэ хэгдэхэ. Тиихэдээ зоной байра байдалые улам һайжаруулха, ниитэдээрээ хамгаржа столово, сэсэрлиг хүүгэдэй саад болон ясли, элдэб мастерскойнуудые олоор бариха ажал үргэнөөр ябуулагдаха юм. Энэмнай ажалшадай хубиин гэр доторой ажал дууһан усадхаха гэһэн ябуулга бэшэ, харин олониитэ зоной сүлөөтэй сагаар ехэ болохын түлөө, тэрэ сагаа зүбөөр, ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ бүхы арга боломжотой болгохо гэһэн хэрэг ха юм. Хүн зомнай имагтал коммунис ёһоор ажаһуудаг, ажалладаг болоходоол өөрынгөө ухаан бодол шадабари мэргэжэл хүн зондо туһатайгаар харуулжа шададаг болохо гээшэл.

Эдэ бүгэдэ асуудалнууд тус конференци дээрэ булта зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

П. ХАПТАЕВ,
Түүхын эрдэмэй доктор.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл—мүнөөдэрэй шухала хүдэлмэри

ҮБҺЭНЭЙ ГУРИЛ—ШУХАЛА ТЭЖЭЭЛ

Мүнөө таряа хуряалгын айхабтар халуун хүдэлмэриин эхилээд байбашье, адууһа малдаа үбһэ тэжээл шадаал һаа ехээр, шанар һайнтайгаар бэлэдхэжэ абаха талаар бии байһан бүхы арга боломжые гүйсэд хэрэглэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго болоно.

Манай совхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ үбһэеэ хуряажа гол түлэб дүүргээд, силос даража байхынгаа хажуугаар, өөһэдынгөө хүсөөр үбһэнэй гурил татажа бэлдэнэ.

Энээнһээ урагша үбэлэй сагта нарай мал—тугал, хурьга, поршоонхо болон шубуудтаа эдюулхэ белок, витамин ехэтэй тэжээлээр дуталдажа, тухашарагша һэмди. Тусгаар тиимэ шэмэтэй һайн тэжээлээр дуталдажа, нарай малай үбшэлхэ, үлбэртэхэ ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байгаа.

Тиигээдшье белок, витаминтай тэжээлээр хомор дээрэһээ илангаяа гахай, шубуудта эхэнхидээ таряа талха эдюулхэ баатай болодог һэмди. Үгышье һаа, үбһэнэй гурил ондоо тээһээ асаруулха, худалдажа абаха зэргэтэй болодог бэлэйбди. Энээнһээ уламжалан, үлүү гарза гаргаша хэгдэжэ, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгэй ехэ болоһониинь ойлгосотой ааб даа.

Энэ жэлдэ бидэ үбһэнэй гурил гаргаха тусхай «2ЛТС-400» тухэлэй машина худалдажа абаад, тиимэ тэжээл байра дээрээ бэлдэдэг болохо гэжэ шиидээбди.

Үбһэ ногооной ехэ хагдаржа хатаагүй, эгээл шэмэтэй һайн, ногоохон байхадань сабшаад, тэрэ машинада хэжэ гурил болгуулнабди. Түрүүн горохой ногоон ургаса, таримал хяаг (пырей), горох обёос хоёрой холисые комбайнаар хадаад, гурил болгоһон байгаабди. Мүнөө тэрэ ургаса барагдаад, һаянай зелёнкоёо сабшажа, машинаар гурил болгожо байнабди. Иигээд саахарай свёклын хуряагдажа эхилхэлээр ногоон намаа, эшэ набшыень суглуулжа, гурил болгоод туршахамнай.

Байгша ондо өөһэдынгөө хүсөөр 80 тонно үбһэнэй гурил татажа бэлдэхэ зорилготойбди. Энэ гурил ажахымнай доторой хэрэгсэлдэ хүсэд хүрөөд, үлүү гараха байна. Тиимэһээ заримыень аймагайнгаа колхоз, совхозуудта худалдаха аргатайбди. Мүнөө бүхыдөө 30 тонно үбһэнэй гурил тээрмэдэжэ гаргагданхай. «2ЛТС-400» машинаяа үдэр, һүнигүй, хоёр халаанда хүдэлгэжэ, сүүдхын 2 тонно шахуу үбһэнэй гурил татанабди. Энээнһээ бүришье ехэ гурил гаргажа болохо байгаа. Теэд дан нойтон ногоо хэршэжэ, тэрэнээ хатаагаад, үйрүүлжэ тээрмэдэтэрнай нилээд удаан болоно. Илангаяа хура бороотой үедэ сабшагдаһан ургамал ногоон бүришье ехэ нойтон байжа, машинын ажалай бүтээсые доошонь оруулна.

Ф. ЕФИМОВ,
Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Далай соо баригдаһан Нефтиин Шулуунууд гэдэг суута городогтохи вахтада жагсаһан, КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ нефть олзоборилгын управлениин хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалтатай һайнаар ажаллажа байна. Энэ хотын ажалшадай түсэбһөө гадуур гаргажа тушааһан продукциинь дансада хэдэн арбаад мянган тонно «хара алтан» бэшэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: далайн худагуудые малтадаг мастер Магомет Гамзатов (Баруун гарһаа), тэрэнэй туһалагша Алексей Савченко.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛААН-ҮДЭ. Илалтын проспект.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХИЛЫН САДНА ЮУН БОЛОНОБ?

Алжирта совет медицинын выставкэ нээгдээ

АЛЖИР. (ТАСС). «СССР-эй арадуудай элүүрые сахилга» гэһэн выставкэ Алжиртахи совет соёлой центртэ нээгдэбэ.

Энэ выставкэ совет медицинын туйлалтанууд тухай хөөрэнэ, элүүрые сахилгын совет ёһо гуримай уридшалан һэргылүүлхэ зорилготой байһые онсолон тэмдэглэнэ. Совет медицинын онсо шэнжэ алжир врачнуудай, элүүрые сахиха министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал хандуулна. Эдэнэр СССР-эй медицинын туйлалтануудые наринаар шэнжэлэн шудалжа байна.

Не Вин США ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8 (ТАСС). Бирмын революционно соведэй түрүүлэгшэ Не Вин албанай хэрэгээр үсэгэлдэр США-да ерэбэ. Мүнөөдэр Сагаан байшан соо США-гай президент Л. Джонсонтой уулзаа.

Президент Атасиин мэдүүлгэ

ДАМАСК, сентябриин 8. (ТАСС). Сириин правительствада эсэргүүгээр хэгдээд, революционно хүсэнүүдээр таһалдуулагдаһан хорото үгэсэлгэ хархис хүсэнүүдтэ, нефтиин монополинууд ба империализмда харгы гаргажа үгэхэ, тиигээд революциин замда һаад тойбо татаха зорилготой байгаа гэжэ Сириин Араб Республикын президент д-р Атаси офицернүүд болон солдадуудай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. «Ирак Петролеум компани» гэдэгһээ арендэнэ түлөөһэ нэхэхэ эрхэ олгохо эрилтын Сириин зүгһөө табигдажа байха үедэ тиимэ хорото ябуулга хэгдээ.

«Урбалта хэхые һэдэгшэдэй урдаһаа таряашад, хүдэлмэришэд сэрэгэй частьнуудтай хамта эсэргүүсэн бодоо. Эдэнэр революцияа хамгаалан, хорото үгэсэлгэ таһалдуулаа» гэжэ д-р Атаси тэмдэглэбэ.

Фервурдын политикые үргэлжэлүүлнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ЮАР-ай засаг баригша парти алууһан премьер Фервурдын политикые үргэлжэлүүлхэ гэжэ хэлбэришэгүй шиидэнхэй» байһан тухайдаа мэдүүлбэ. Энээн тухайдань Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Кейптаунһаа мэдээсэбэ.

Урда Вьетнамдахи байлдаанууд

ХАНОЙ, сентябриин 8. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд августын 16-да Тэйнинь провинцида Урда Вьетнамай хархис сэрэгүүдтэ гэнтэ добтолжо, шанга сохилто хэһэн байна. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, патриодуудай миномёдоор буудаһанһаа шалтагаалан, дайсад 380 солдат ба офицернүүдээ алуулаа.

Американецууд Камбоджые бомбодобо

ПНОМ-ПЕНЬ, сентябриин 8. (ТАСС). Американска агаарай-сэрэгэй вертолёт үсэгэлдэр Свайриенг провинцидахи Кхумкшет гэжэ хилэ шадарай Кхмер тосхониие буудаа гэжэ Кхмерэй хэблэлэй агентство мэдээсэбэ.

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭИ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ИНДИ

ДЕЛИ. (ТАСС). Баруун Бенгали штадай сайн плантацинуудай 250 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшадай забастовко 8 хоногто үргэлжэлөөд, амжалта туйлажа дүүрээ гэжэ Индиа Пресс Эйдженси агентство мэдээсэбэ. Буһалгаалан бодогшод юумэнэй үнэ сэнгэй ходо нэмэжэ байһантай дашарамдуулан салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табяа. Салин нэмээхэ хэмжээ абахабди гэжэ штадай правительство ажалшадай түлөөлэгшэдые найдуулба.

КАНАДА

ОТТАВА. (ТАСС). Канадын олохон городуудта хүдэлмэришэдэй демонстрацинууд болоо. Эгээн ехэ жагсаалнууд Торонтодо, Монреальда, Ванкуверэдэ болоһон байна. Эндэхи хүдэлмэришэд юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые, мүнгэнэй үнын уналгые болюулха эрилтэ правительствын урда табина, забастовко хэхэ эдэнэй эрхэ хаһаһыень буруушаана.

Радиогой, телевидениин шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо хүдэлмэришэдэй иимэ ехэ буһалгаанууд болоогүй байна.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Гаврай «Шантье де Нормандии» гэжэ судоверфиин хүдэлмэришэд 24 часай забастовко хэбэ. Эдэнэр салин хүлһыень нэмээхэ эрилтэ табяа.

ГРЕЦИ

АФИНА. (ТАСС). Грецидэхи тамхинай томо фабрикануудай нэгэн болохо «Папастратосой» хүдэлмэришэдэй забастовко үргэлжэлһөөр. Буһалгаалан бодогшодые дэмжэн, фабрикын эзэдэй харша хархис хараа бодолые буруушаан, промышленностиин ондоо һалбаринуудай хүдэлмэришэд баһал бодобо. Пирейн портнуудай хүдэлмэришэд буһалгаалан бодогшодтой һаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон, хоёр часай забастовко хээ. Грециин гүрэнэй албанай 620 граждан инженер, 2035 ветеринар ба агрономууд тушаалһаа гараба. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, салин хүлһыень хороохо тухай правительствын шиидхэбэриие эдэнэр буруушаана. Бүхы дээрээ 850 граждан инженер, 2035 агроном ба ветеринарнууд эндэ гүрэнэй албан тушаал даажа ажалладаг юм.

ФРАНЦУЗ СОМАЛИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Джибути гэжэ портын (Француз Сомали) 800 докёр найдабаритай салин хүлһэ тогтоохо эрилтэ табижа забастовко хэбэ. Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ порт юушье хэхэ хабагүй болошонхой байна. Эндэ ерэһэн француз корабльнууд ашаагаа буулгаха аргагүйдэнэ.

12 МЯНГАН ХҮНЭЙ ХАБААДАҺАН МИТИНГ

ТОКИО, сентябриин 8. (ТАСС). Японой 12 мянган ажалшадай хабаадаһан митинг үсэгэлдэр Иокосукада болобо. Энэ хотын, мүн Иокогамын ба Токиогой түлөөлэгшэд Вьетнамда эсэргүү американска эзэрхэг түримхэй ябуулгын үргэдхэгдэжэ байһые буруушаахын, уһан доогуур ябадаг американска атомна онгосонуудай Японой портнуудта оролгые буруушаахын, Японие Дурна зүгтэхи США-гай ядерна бааза болохо һэдэлгэ буруушаахын тула эндэ суглараа. Японой коммунис партиин түрүүлэгшэ Носака, Японой социалис партиин түрүүлэгшэ Сосаки, Японой профсоюзай генсоведэй генеральна секретарь Иваи болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Эдэнэр американска бүхы сэрэгүүдые Вьетнамһаа дары гаргаха, Азиин оронуудтахи США-гай сэрэгэй баазануудые усадхаха эрилтэ табина. Митингдэ хабаадагшад уряа бэшэг батлан абаба. Тэрэнь вьетнам арадтай һанал бодолойнгоо нэгэдэлые бэхижүүлхэ, дайлалдажа байгаа Вьетнамые дэмжэһэн тэмсэлээ, американска эзэрхэг түримхэй ябуулга буруушаадаг тэмсэлээ улам шангадхаха, американска уһан доогуур ябадаг онгосонуудые Японой портнуудта оруулхагүйень уряална.

Митингын һүүлээр ехэ демонстраци болоо. Полициинхид демонстрантнуудта халдан добтолһон байна.

Түримхэй дайе буруушаалгын тэмдэг болгон

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Американска сэрэгэй алба хаагша байһан Габриэль Камовиц сэрэгэй министерствэһээ һара бүри абадаг тэдхэмжэеэ, Вьетнамда эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй дайе буруушаалгын тэмдэг болгон, Граждан сүлөө хамгаалха американска союзай жасада оруулхамни гэжэ мэдүүлбэ. «Вьетнамда эсэргүү дайн тон буруу, энэ дайнда Холбоото Штадууд хэзээшье илажа шадахагүй гэжэ тоолоноб» гэбэ.

Камовицай үргэһэн мүнгэн США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ алба хэхэеэ арсаһан призывнигүүдтэ туһалхын тула хэрэглэгдэхэ байха гэжэ Граждан сүлөө хамгаалха союзай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Дайнда хабаадахаяа арсаһанай түлөө сүүдлүүлбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 8. (ТАСС). Американска армиин рядовой солдат Деннис Мора гэм зэмэтэй гэжэ Форт Диксын (Нью-Джерси штат) сэрэгэй трибунал шиидхэбэ. Вьетнамдахи хорото дайнда хабаадахаяа арсаһан эрэлхэг зоригто залуу американецые хоёр хоногто сүүдлээ. Деннис Мора 3 жэлдэ каторгын хүдэлмэри хэхэ болобо.

Бомбо тэһэрбэ

БУЭНОС-АЙРЕС, сентябриин 8. (ТАСС). Аргентинын экономикын министр байһанаа, США-дахи элшэн түлөөлэгшэ болгогдон томилогдоһон Альваро Альсогарай гэгшын байрын үүдэндэ үсэгэлдэр бомбо тэһэрээ. Энээнһээ уламжалан ехэ гарза хохидол болобо.

ХИТАДТА „СОЁЛОЙ ХУБИСХАЛ“ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ПЕКИН. (ТАСС). Хитадта болон байгаа «соёлой хубисхал» тухай мэдээсэлнүүдые Синьхуа агентство тунхаглажа үргэлжэлһөөр. Тэдэнэй мэдээсэлэй дээрэһээнь харахада, бүхы орон дотор «соёлой хубисхал» дэлгэрнэ байна. «Улаан гвардиин» (хитад хэлэнһээ шууд оршуулхада «Улаан һахюулһан») бүлэгүүдтэ орожо нэгэдэһэн хүүгэд, үхибүүд энэ хүдэлөөнэй тэмсэгшэдынь болоно хоёрдохи долоон хоногоо ябанад. «Хубисхалта хубисхалшадые халуунаар дэмжэгты», «тэдэндэ туһа хүргэгты» гэжэ байһан Хитадай хэблэл хүн зониие уряална. «Жэньминь жибао» газетэ өөрынгөө бэшэг доторoo иигэжэ тэмдэглэнэ: «Хитадай хубисхалта залуушуул болон үхибүүд пролетарнарай революциин эгээн эрид шууд хамгаалагшад, найдамтай үргэлжэлүүлэгшэд мүн». «Бүхы хубисхалшад бүришье хэрэггүй һайзгай дээрэлхүү зангаа орхёод, үнэн сэдьхэлһээ улаан һурагшад болоно, революциин элдэ бишыхан удамаршадһаа жэшээ абаха зэргэтэй»,— гэжэ «Вейцзин жибао» газетэ мэдээсэнэ.

Энэ үдэрнүүдтэ Пекинэй гудамжануудаар «улаан гвардиинхидаар» дүүрэн байгаа. Тэдэнэр бүлэг бүлэгөөрөө ябанал, жагсаалаараашье ябанад, ашаанай машинануудаар гүйлгэлдэнэд. Элдэб янзын туг, хандалга, бэшэг, эрид шанга уряа, лозунгнууд гэр байрын хананууддаар, хашаа хорёо дээгүүр, ашаанай болон хүнгэн машинануудай хажуу талаар бэшээтэй харагданад.

Мао Цзэ-дунай зохёолнуудһаа абтаһан үгэнүүдые бэшүүлээгүй ябаһан автомашинанууд, велосипедүүдые «Улаан гвардиин» бүлэгэйхид гудамжада сэхэ тогтонод.

«Улаан гвардиин» эмхиин «Декларацитай» хуудаһанууд ротатор дээрэ олон мянгаар сохюулаатай, город соогуур хаа хаанагүй тараагдана. Тэрээнь соонь энэ эмхиин бүхы ажал-ябуулгын гол зорилго тухай иигэжэ соносхогдоно: «Улаан гварди» хадаа Мао Цзэ-дунай үзэл бодолой агуу ехэ Улаан тугые дээрэ үргэн ябаха», «түрүүлэгшэ Маодо хизааргүй инаг дуратай байха, тэрэнэй урда хододоо һүгэдэхэ зэргэтэй».

«Улаан гвардиинхид» үдэр ерэхэ бүри шэнэ шэнэ эрилтэнүүдые табинад. Жэшээлхэдэ, «Зүүн зүг гэгээ ороно» гэжэ дууе (энээн соо Мао Цзэ-дун нарантай жэшээлэгдэнэ) (КНР-эй гүрэнэй гими болгохо гэжэ дурадхагдана. Үгышье һаа бүхы сэрэгэй частьнууд болон арадай милициин подразделенинүүдтэ «зэргэеэ сэхэлэ!» гэһэн захиралтын дуулдахадань баруун тээшээ бэшэ, харин зүүлжээ эрьен хараха ёһотой гэжэ тэдэнэр эрилтэ хэнэд. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэйхеэр һаа «баруулжаа» гээшэнь «хархис» удхатай, харин «зүүлжээнь» хубисхалта шэглэл болохо юм хаш.

«Мао Цзэ-дунай һургаал заабарида таарахагүй хамаг бүхы юумэнэй урдаһаа эрид шууд тэмсэхэбди», «Энэ талаар хэдэ хэдэн илалтануудые туйлаадшье байнабди» гэжэ «Улаан гвардиин» эдиршүүл городой үйлсэнүүдээр тараагдадаг хуудаһанууд дээрээ бэшэнэд. Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан хитад-совет хани барисаанай госпиталь тэдэнэй шиидхэбэреэр «ревизионистнуудта эсэргүү госпиталь» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Энэ госпитальдо хэдэн удаан саг соо хитадуудаар хамта бүлэг совет врачнууд ажаллаһан юм. Харин гүрэнүүдтэ бүтээгдэһэн ашаанай болон хүнгэн автомашинануудта «ревизионистнуудта эсэргүү», «империализмда эсэргүү» «шэнэ тэмдэгүүд» няагдана.

«Улаан гвардиин» бүлэгэйхид түрүүшынгээ үдэрнүүдтэ тодорхой хүтэлбэригүйгөөр хэрэг үйлэеэ хэдэг байгаа һаа, саашаа болоходоо тэдэниие зонхилжо, зандаржа байһан сэрэгэй бэшэ хубсаһатай томо хүнүүд үзэгдэдэг болонхой.

«Муу этэгээдүүд» гэжэ нэрлэгдэдэг хүнүүдтэ мүн «Улаан гвардиин» хэрэг ажалда һаад тойбо татагшадта бүхы город соогуур шанга добтолго хэгдээ. Эзэдыень элдэб муухайгаар хараажа бэшэһэн тэмдэгүүдтэй гэрнүүд олоор харагдана. Тиимэ гэрнүүдтэ «улаан гвардиинхид» автомобиляар гүйлгэлдэжэ ерээд, бүхы «контрреволюционернүүдые», «Мао Цзэ-дунай үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэдэг бүхы хүнүүдые» бута зада сохихо тухай өөһэдынгөө гаргаһан олон тоото уряануудта байһан эрилтэнүүдые дүүргэлтэ болгожо оронод.

Тяньтангао дацзэ гэдэг үйлсэдэ ниилэн ородог переулогто «хубисхалта залуушуул» нэгэ үбгэн хүгшэн хоёрые хамаг бүхы зөөри хогшолтойгоорнь автомашинада тээжэ байбад. Тойроһон бүхы хүн зоной хараһаар байтар тэдэниие модоор сохижо, эхилбэд. Удаадань элдэб угаадаһа, шорой хаядаг хүнэг хүгшэнэйнь толгойдо углаад, тэрээнээ модоор тоншожо ороод һэн. Бэһэндээ хүрэтэрөө нюсэгэлүүлһэн үбгэниие удьхэлжэ, шиидамаар наншажа байбад. Имэрхүү үзэгдэлнүүдые бэшэшье газарнуудта хаража боломоор.

— Бидэниие үнгэрүү хэрэзгыгээр ороно гэлсэнэ гүт? Эгээл тиимэ шэрүүн шанга байха ёһотойбди!—гэжэ «Хеньминь жибао» газетэ дээрэ толилогдоһон бэшэг соогоо Цинхуа гэдэг пекинскэ университедэй дэргэдэхи дунда һургуулиин «улаан гвардиинхид» бэшэнэд.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ харахада, «Улаан гвардиин» үйлэ хэрэгүүдтэ эндэ тэндэ эсэргүүсэлтэ үзүүлһэн байна. «Улаан гвардиинхид» сохюулаа, Чунвень шадар 8 «улаан гвардиинхид» алуулшаһан байгаа» гэжэ город соогуур няагдаһан «онсо яаралтай мэдээсэлнүүдэй» нэгэн соо хэлэгдэнэ.

Пекинэй болон Хитадай бусадшье городуудай үйлсэнүүдээр үзэгдэдэг иимэ жэрхэмшэгтэ аашануудта хүн зоной улам бүри дурагүйтэжэ байһыень гэршэлһэн баримтанууд бии. Энээнһээ болоно, мүн хилын саана эдэ үйлэ хэрэгүүдэй һайн бэшээр угтагдаһан дээрэһээ зарим нэгэн тусхай тушаалта хүнүүд дан хэтэрхэй аяг аашаһаань «улаан гвардиинхидые» һэргылхэ баатай болоһон байгаал хаш. Августын 31-дэ болоһон «хубисхалта һурагшадай» хоёрдохи олониитын митинг дээрэ КПК-гэй ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшонор Линь Бяо, Чжоу Энь-лай гэгшэд эгээл энээн тухай хэлэһэн байгаа.

Тиихэтэй хамта, КПК-гэй ЦК-гай түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай хабаадалгатайгаар үнгэрһэн энэ митинг дээрэ тус хүдэлөөе улам саашадань үргэдхэхэ тухай гол анхарал табигдаһан байха юм. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «мүнөө үедэ агуу ехэ пролетарска соёлой хубисхалай шэнэ ехэ дэбжэлтэ эхилжэ байна» гэжэ энэ митинг дээрэ тэмдэглэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ: «Баатарлиг улаан гвардиинхидаараа омгорхонобди... Бидэнэр таниие халуунаар дэмжэнэбди. Таанарта ямар нэгэн идхалга үзүүлхэ ябадалые эрид шууд буруушаанабди. Таанар хубисхалта ёһоной ажал хэрэг ябуулхадаа, тон зүб юумэ хэнэ гээшэт! Таанарые бидэнэр амаршалжа, баярые хүргэнэбди!»

«Агуу ехэ пролетарска соёлой хубисхалые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хамтын тэмсэлэй гол ёһо гуримай үндэһөөр хубисхалта нэгэдэлээ улам бүри шангадхахын тула ороной элдэб районуудай бүхы студентнэр, мүн тэрэшэлэн дунда һургуулинуудай һурагшадай түлөөлэгшэдэй зарим хубиинь Пекин ерэхэдэ болохо байна гэжэ партиин ЦК тогтоогоо» гээд августын 31-дэ болоһон митинг дээрэ мэдээсэгдээ бэлэй.

Мао Цзэ-дунай дүрэнүүдые гартаа бариһан «улаан гвардиинхид» Шанхай, Тяньцзинь, Гуанчжоу, Ухань, Чанша, Сиань, Чэнду, Нанкин болон бусад городуудай үйлсэнүүдээр гараа гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Энэ хүдэлөөн гансашье үргэдхэгдэхэ бэшэ, харин улам гүнзэгырхэ ёһотой гэжэ «улаан гвардиинхидай» эмхидхэгшэд тоолоно гээд Хитадай хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ ойлгохоор. «Соёлой хубисхал... манай социалис байгуулалтые горьтой ехээр шэнэдхэн хубилгаха зэргэтэй» гэжэ «Манай улаан гвардиинхидта баяр мэндэ» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Жэньминь жибао» заана. «Соёлой хубисхалай гол хүсые энэ провинцидахи партиин Комитедэй хүтэлбэрилхы нэгэдэлэй урдаһаа сэхэ шэглүүлхэ ёһотой, тэрэнэй штаб руу үхэр буунуудаар буудаха зэргэтэй» гэжэ Зүүн Хойто Хитадта гарадаг «Хэйлунцзян жибао» газетэ августын 27-до уряална.

«Улаан гвардиинхидай болон тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг ябуулганууд эли тодоор Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн шэнжэтэй. Пекиндэ советскэ посольствын байдаг гудамжа августын 20-ой үдэр «ревизионизмда эсэргүү тэмсэхэ үйлсэ» гэһэн шэнэ нэрэтэй болгогдоо. Энэ үйлсын бүхы гэр байшангууд, хашаа хорёонууд, үнгэрхэдөө тротуарнууд, хүн зоной ябадагшье хубинь Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн уряа лозунгнуудаар бүрхөөгөөтэй байгаа.

Мао Цзэ-дунай дүрэнүүдые, плакадуудые болон тугуудые бариһан олон тоото хүнүүд 100—200-гаараа бүлэгүүд болон жагсажа, энэ үйлсөөр хоёр долоон хоногой турша дотор шахуу үглөөнһөө үдэшэ болотор иишэ тиишээ алхалалдаа.

Үглөөдэр советскэ посольствын урда «митинг, жагсаал» болохо юм гэһэн заабаритай хуудаһанууд августын 28-да Пекиндэ үргэнөөр тараагдаһан байгаа. Энэ уряагай ёһоор хоёр сүүдхэ соо үдэр, һүнигүй посольствые тойруулаад Советскэ Союзда эсэргүү элдэб бузагай аяг аашанууд үргэлжэлөө. Посольстводо эсэргүү хараал шэрээл, заналтанууд, КПСС-ые болон Советскэ правительствые элдэб муухайгаар гэмнэһэн хардалганууд айхабтар шангаар радиогоор дамжуулагдаа.

Хитадта ажаһуудаг СССР-эй эрхэтэд, советскэ посольство руу шэглэн ошоһон дипломатическа корпусой гэшүүд доромжолуулһан байнад.

Хитадай хэблэлэй органуудай мэдээсэһэнэй ёһоор агуу ехэ соёлой хубисхал «шэнэ шата өөдөө» хүгжэжэ үргэлжэлһөөр».

(«Правда» газетэһээ абтаба).

БАСАГАНАЙ АРБАН ЗУРГААТАЙ БОЛОХОЁО БАЙХАДА...

Харьковта һаяхан болоһон уулзалганууд Совет засагай түлөө тэмсэлэй, мартагдашагүй, дүлэтэ жэлнүүдые һануулба...

Революциин дайсадые бута сохихын, түрэлхидэйнгөө наһа бараһанай түлөө үһөөгөө абахын тула пулемётчица болохомни гэжэ Ольга Миронычева 1917 оной декабрьда Харьковска пролетарска нэгэдэхи отрядта ерээд хэлэбэ. Тиихэдэнь арсаһан байгаа Тэрэ басаган миил арбан зургаатай болохоёо ябаа бэлэй. Отрядтаа басагадые абадаггүй байһан Миронычева Орловщинодо, гэр-гээ бусаха баатай болоо һэн.

Хэды хоноод байхада, отрядтань улаан гвардеецэй хубсаһатай Лешка Миронычев бии болобо. Тэрэ хүбүүнэй арбан долоо хүрөөдүйшье һаа, мэнэ һаяар ёһото эрэ болохоёо ябаһыень, дайсадтай тэмсэхэ ехэ хүсэлтэй байһыень хараада абажа, пулемётчик болгоо. Гансалород «Барыня», украин «Гопагай» хатарые шадамараар наададагайнь түлөө бэшэ, мүн сагаан бандидуудта эсэргүү баатар зоригтойгоор тулалдаһанайнь түлөө улаан гвардиинхид Лешкодо дуратай байба.

Тиин нэгэтэ Верхняковска хуторто болоһон шанга байлдаанай һүүлээр Лешка Миронычев оро-гүй үгы болошоо. Иимэ ушар 1919 оной хабар Дондо болоһон юм. Граждан дайн дүүрэбэ. Пулемётчик Лешкын дайшалхы нүхэд амгалан ажалдаа бусаһаар үни болобо. Тиихэдэ тэрэнэй хуби заяан тухай урда мэтэ юуншье мэдэгдээгүй байһан. Миронычев бэе мэндэ ябана, оройдоошье Лешко бэшэ гэжэ таби шахуу жэл болоод байхада булта мэдэбэд.

Хүндөөр үбшэлһэн сэрэгшые харууһалжа эдэгээһэн, дайсанһаа нюуһан хүгшэн казачка эгээн түрүүлэн тэрэниие таниба. Юун болоһон байгааб гэхэдэ, отрядта абтаагүй Орловщинын арбан зургаатай тэрэл басаган Лешко Миронычевой нэрээр хоёр жэл шахуу дайлалдаһан байба. Гэзэгээ тайража хаяад, эрэ хүнэй хубсаһа үмдөөд дахин ерэжэ, зориһондоо хүрэһэн юм.

Хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлдэ бэеынгээ элүүрые заахан заларуулаад, шадаал һаа түргөөр отрядтаа дахин бусахые эрмэлзэн, Ольга Миронычева Орёл станцида хүрэбэ. Чапаевай дивизиин пулемётно ротын командир ябаһан Иозеф Сикоротой тэндэ уулзаа. Тэрээнтэй гансашье дайшалхы бэшэ, мүн ажабайдалайнгаа замые нэгэдхээ. Сикоротой Ольга Миронычева бодото нэрээрээ Киев ошобо. Нэгэдэхи интернациональна бригадын пулемётчица болоһон. Тэрэ бригадын улаан гвардиинхидтай хамта чехүүд, словагууд, венгрнүүд, болгарнууд Советүүдэй засагай түлөө тулалдаа һэн. Ольга Миронычева Киев шадар, Крымдэ сагаан гвардиин бандануудые бута сохилсоод, байлдаанай дүүрэхэдэ—1922 ондо—Сикора гэжэ обогтой болоо. Иозеф Сикоротой хамта тэрэнэхэ орон Чехословакида ошолой Чехословакиин Коммунис партиин зэргэдэ ороод, подполиин хүшэр эрхэ байдалда чехословак патриодуудтай хамта тус ороной арюун һайхан ерээдүйнь түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэлсээ. Фашис эзэмдэлгын жэлнүүдтэ Ольга, Иозеф Сикоротон амиһаяа гамнангүйгөөр, гитлерэй концлагерьһаа зугадаһан олохон совет сэрэгэй плеэнэ хүнүүдтэ буу зэбсэг оложо үгэһэн, тэдэнэрые чехословак партизануудта хүрэтэр удэшэһэн юм. Совет Арминин туһаламжаар Чехословакиин сүлөөлэгдэхэ үеэр Харьковска нэгэдэхи пролетарска полкын пулемётчица ябаһан энэ хүн социалис общество эдэбхитэйгээр байгуулагшадай зэргэдэ оробо. Чехословак-совет хани барисаанай словацка союзай пиештянска таһагта ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Ольга Миронычева Харьковта болоһон олон уулзалгада байлсаа. Тиихэдээ хүдэлмэришэдтэ, студентнэр болон һургуулиинхидта ошоһон, үнинэй коммунистнуудтай, Совет засагай түлөө байлдаануудта хабаадаһан улаан гвардиинхидтай уулзаһан байна.

— Манай интернациональна бригадада ороһон олохон ороной арадуудай түлөөлэгшэд Совет засагай түлөө тулалдаһан байха,— гэжэ һанан һанан хөөрэнэ. Тэрэ үеэр нютагайнгаа хүнүүдтэй ярилдахадаа, Иозеф Сикора нэгэтэ бэшэ ингэжэ хэлэдэг һэн: сагаантанай бандада эсэргүү тэмсэлдээ бидэнэр Чехословакиин ерээдүйн һайн һайхан байдалай түлөө, манай арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэнэбди...

Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэнүүд мүнөө Харьковта бэлдэгдэжэ байнхай. Харьковска нэгэдэхи пролетарска отрядай алдарта пулемётчица Ольга Миронычевагай нэрэ тэрэ үеын дурасхаалта байлдаануудта хабаадагшадай нэрэнүүдэй дунда зохихо һууриия эзэлхэ байха.

Николай НЕСВИТЕНКО,
АПН-эй корреспондент.

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

- Эрэлхэг арадай түлөөлэгшэ.
- Поэзиин оршон соо.
- *Юрын эхэнэрэй дайшалхы зам.*

ШЭНЭ НОМУУД

ҺАЯХАН БУРЯАДАЙ номой хэблэлһээ гараһан шэнэ номууд «Тэрэнги» гэжэ салон-магазинда тушаагдаа.

Эдэмнай ямар номууд бэ гээ һаа, иимэ:

Д. Эрдынеев. Талын туужа. Улаан-Үдэ, 1966. Энэ хадаа залуу уран зохёолшын хоёрдохи ном болоно. Доржи Эрдынеев Москвагай литинститут энэ жэл дүүргээд, һаяхан хүдэлжэ эхилээ.

«Талын туужа» гэһэн дэбтэр соо тэрэнэй томо хоёр рассказ тунхаглагданхай. «Түрүүшын алхам», «Эрьехэ наран» гэһэн рассказуудта манай үеын шэнэжэ, ажабайдал гэмгүйгөөр харуулагданхай.

«Талын туужые» уран зурааша Д. Дамбаев шэмэглээ. Тус ном 2000 хэһэгтэй. Сэнгынь 7 мүнгэтэ.

Г. Л. Ленхобоев. Буряад нютагайм баялиг. Улаан-Үдэ, 1966. Сэн 5 мүнгэтэ.

Галдан Ленхобоевич Ленхобоев «Электромашина» заводто үни удаан ажаллаһан, коммунис ажалай ударник байһан, мүнөө пенсионер, СССР-эй географическа бүлгэмэй үнэнтэ гэшүүн. Тэрэ манай республикын газар дээрэхи байгаалиин баялигууд болон урданай дурасхаалта зүйлнүүд тушаа өөрынгөө ажаглалта бэшэжэ, тэдэниие саашадаа наринаар хамгаалха дурадхал оруулна. Мүн элдэб үбһэ ногооной, сэсэгүүдэй нэрэ тодорхой һайнаар бэшэгдэнхэй.

Байкальские зори. Улаан-Үдэ, 1966.

Энээхэн нэгэдхэмэл супер-гадартай хоёр ондо ондоо баахан согсолборинуудһаа бүридэһэн касетэ манай номой хэблэл энэ жэлдэ гаргажа захалаа. Энээхэн «гэрхэн» дотор манай республикын оюун бэлигтэй ургажа ябааород уран шүлэгшэд Михаил Шиханов Андрей Румянцев хоёр «байрланхай».

Михаил Шиханов һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд урганхай гэхэдэ алдуу болохогүй. Тэрэнэй шүлэгүүд болон буряадһаа оршуулганууд хаа хаанагүй тунхаглагдаа.

«Шерашово шадартахи хатар», «Гарай холоо», «Мондо ошохо харгы» гэһэн шүлэгүүд соогоо М. Шиханов манай республикын хүнүүд тухай онсо уран гоёор найруулжа шадаа.

Андрей Румянцев Байгалай эрьедэ Шерашово гэжэ тосхондо түрэһэн, үдэһэншье. Эрхүүгэй университет дүүргэжэ, тэрэ республиканска залуушуулай газетэдэ ажаллаа. Мүнөө залуу поэт Мухар-Шэбэрэй аймагай газетын редактораар томилогдонхой.

Цырен Бадмаев. «Бурлит Селенга». Изд-во «Советская Россия». Москва—1966. Шүлэгүүд. Сэн 10 мүнгэн.

Мэдээжэ поэт нэрэтэй болоһоор үнинэй.

Энэ номые Москвагай поэдүүд Д. Голубков, Е. Маркин, О. Зверев, В. Мартынов, В. Журавлев, Н. Глазков болон А. Заяц гэгшэдород хэлэндэ оршуулаа.

Семен Дунаев. «Березка». Буряадай номой хэблэл. 1966.

Хуушанайород поэт С. Д. Дунаев олон тоото номуудые хэблэһэн юм. Гадна тэрэ ехэл амжалтатайгаар буряад нүхэдэйнгөө шүлэгүүдые оршуулһан.

Мүнөө С. Д. Дунаев үхибүүдтэ зорюулжа, тэдэнэй һонин, хүхюу ажабайдалые хёрхоор адаглан, «Березка» гэһэн шэнэ ном соогоо уран һалархайгаар бэшэнэ.

В. ПЕТОНОВ.

ЗУРАГЛАЛ

ВЬЕТНАМ ЭХЭНЭРТЭЙ УУЛЗАЛГА

Энэ ямар нэгэн ордон байшан соо гү, али пресс-конференци дээрэ болоһон хэрэг бэшэ, харин Эрхүүгэй аэропортын ресторан соо. Замда ябахадаа хоёр нүхэд тэндэ ороо һэмди.

Ресторан соо хүн зон дүүрэн байба... Агаарай онгосо жолоодогшод амяараа бүлэг болон һууж хооллоно... Дунда Азиин юм гү—хормой үргэн эреэ маряан хубсаһатай, оройбшо малгайтай хүнүүдһээ гадна, монгол, солонгосшье улад бии хэбэртэй. (Эндэмнай уласхоорондын томохон авиапорт һэм шуу).

Бидэнэр захиха эдеэгээ захибабди. Тиигэн байтарнай гэб гэнтэ, дүтын ондоо үүдээр ороо юм һэн гү—бишыхан үхибүү хүтэлһэн, сэрэгэй ногоон хубсаһатай аад, артиллериин тэмдэгтэй, набтархан, туранхай бэетэй, ээм мүр дээгүүрээ хилэн хара үһэ намируулһан, хурса нарин шарайтай эхэнэр аргагүй түргэнөөр алхалан, сүлөө болоһон хажуудахи столдомнай ерээд һуушаба. Шэг шарай, хубсаһа хунараарнь Вьетнамай хүн гэжэ тухайлбабди. Хажуудаа оршуулагшатай. Юушьеб даа тэдэнэр хөөрэлдэнэд, меню харанад, зүбшэлдэнэд... Мүн баһа нэгэ үхибүүтэй баазаород эхэнэр бии боложо, хүлисэл гүйһанай удаа тэдэнтэй зэргэлбэ. Ямаршьеб шалтаг оложо, холын айлшантай хоёр-нэгэн үгэ холбохын хойноһоо оролдобо. (Хаанахиинь баһал адаглаа ха).

— Ханой?—гээд асуужархиба.

— Ханой, Ханой,—гэжэ вьетнам эхэнэр аргагүй хүхюу баяртайгаар энеэбхилэн, сээжэ руугаа аалиханаар зангаад, «Москва» гэжэ дуугарамсаараа, баруун гарайнгаа хургаар зүүн зүг руу заажа: «Ханой»,—гээд аажамаар харюусаба.

— Москва хэрэгээрээ ошоод Ханойгоо бусажа ябана даа,—гэжэ оршуулагша тодорхойлбо.

— Ямар ажалтай хүн бэ?

— Би анха түрүүшынхеэ Советскэ Союз ерээб. Ябаһан лэ, ороһон лэ газарта — хани нүхэд. Иимэ байхыень урид хэды һайн мэдэһэн болобошье, улаан нюурааараа уулзахань бүришье сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ байбал даа. Манай арад иимэ һайн һайхан нүхэдтэй...

Түрэл городнай фронтовой город болонхой. Анха би арадай һайн дуранай отрядта ороһон аад лэ, мүнөө дайшалхы частьда алба хэнэб.

Бүришье хүсэ ехэтэй зэбсэгтэй болобобди.

Манай арад нугаршагүй зоригтой. Тиигэбэшье һайн нүхэдэйнгөө туһалжа байхада, бүришье хатуу зоригтойгоор тэмсэнэ.

«Кует тханг!»—бидэ илахабди,— ингэжэ хэлэһыень оршуулагша абаһаар лэ ородшолжо үгэбэ. Вьетнам эхэнэр айхабтар зоригбадарангяар энеэбхилбэ. Тиихэдэнь дүтэ шадар һууһан хүнүүл бултааран иишэ аргагүй омогорхонгёор харанад.

Иимэ хүршэнэртэй болоһондоо бидэ ехээр баярлабабди.

— Би Шэтын областиинби... Сочидо амараад бусажа ябанаб,— гэжэород эхэнэрнай хэлэжэ, гарыень шангаар адхаба.

— Нютагтаа юугээр хүдэлнэбта?—гэжэ вьетнам дангина һонирхобо.

— Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр... Хүлисэгты, байза, тамнай, ямар ажалдаб гээ бэлэйт?

—Зенитнэ батарейдэ алба хэнэб. Командирби, — энгэртэнь орден гү, али медаль яларна.

Тингээд тэрэ Шэтымнай хөөрүү эхэнэр хэтэрүүлжэ байна гүб гэһэншүүгээр халта аягүйрхэһэн маяг үзүүлжэ, уриханаар миһэрээд, аниргүй болошобо.

Тиин тэрэл столдо һууһан, һууһанщье гэжэ даа, һуужа үшөө үрдеэдүй хоёр бишыхан —ород, вьетнам хүүгэд тон хамар хадхама дүтэхэнэ бэе бэеынгээ урдаһаа хаража, нэгэниинь нүгөөдынгөө гарые таалаһан юм шэнги эльбэжэ үзөөд, гэдэргээ халта хинсайлган, уруугаа харан һагад зогсоно. Нүгөөдэнь урдаһаань баһал энеэбхилэн харана (бага наһанай хүүгэдшье һаа, ингэжэ эльгээрээ бэе бэеэ мэдэлсэнэ гээшэ ха). «Хэн гэжэ нэрэтэйбши? Би Маша гэжэ нэрэтэйб» гээд хэлэ» гэжэород эхын шэбэнэхэдэ, үхибүүниинь дабтан, энээниинь оршуулагша дары вьетнам хэлэн дээрэ болгожо, һүүлээрнь: «Нгуен» гэһэн һулахан абяан дуулдана. Үхибүүд абаһаар бэе бэедээ дадажа, хэнэйшье баалалтагүйгөөр гар гараа барилсажа, урда урдаһаа тад ондо ондоо хэлэн дээрэ дуугаралсажа, наадахашуу болонод... эхэнүүдынь урда урдаһаа уярһан нюдөөр шэртэлсэн, бархирһан, энеэлдэһыеньшье ойлгохын аргагүйнүүд болошоод һууба. Али баярлаһан хирээ бархирха гэдэг энэ гү.

Нигэлдэжэ байхадань: «Ябаһан хүн яһа зууха. Вьетнам баатарнуудай нэгые хоёр нюдөөрөө хараха золтой байба ха юмбиб»,—гээд хүршэ үбгэжөөл нүхэрни үндэлзэбэ.

Тиин гэнтэ нэгэ ямаршьеб һанаамгай, сүлдэрхэй хүн тэндэ байгшадай бүгэдын һанал бодол элирхэйлхэ гэһэн юм шэнги, һуури дээрээ бодожо, хабсарһан хоёр гараа дээрэ үргэн: «Москва—Ханой»,—гэжэ хашхарба. Тиихэдэнь бүхы ресторан соо һуугаашад хамаг эдеэ хоолоо орхин бодожо, тэрэ хүнэй амаршалгые эбтэй эетэйгээр хэдэн удаа адлихан дабтажа дүүряабад, альгаа ташабад. Нигэжэ ямаршье бэлэдхэлгүй, гэнтын бишыхан манифестаци (гэжэ нэрлэһүүб) энэ ресторан соо болобо.

Тэд вьетнам эхэнэрэй Бирмингемэй гү, али Сент-Луисай кабаре соо эдеэлхэеэ ороо һаань, америкынхид Гарлемэй негрые үлдэжэ гаргаһан шэнгеэр намнаха байгаа бээз. Хэтэрхэдээ тэдэнэр аяар океанай саанаһаа хара хирээнүүдтэл хаагалалдан ерэжэ, вьетнамуудые түрэл нютагһаань түрихэ, намнахын хойноһоо оролдон, айхабтар жэгшүүритэ муухай аюул һүйдхэл үйлэдэжэ байна ха юм.

Үбгэн нүхэрни бүри нюдөө аршасагаан:

— Ехэл һонинтой ошохомни гээшэ. Мүнөө һүниндөө унтангүй, дотороо һанажа, сэдьхэжэ хонохоб. Нютагайхиндаа хөөрэхэб. Шигазетэдээ бэшээрэй... Бүхы юртэмсэ дэлхэй дээрэхи арад зоной энхэ тайбаһаар, эбтэй һайнаар ажаһууха гэн гэһээ, американ шолмосууд юу хэнэ гээшэб!

Р. ЦЫБИКОВ.

Иимэ ушарнууд болодог

Сошоһондоо...

«Хаб харанхы намарай нэгэ һүни хүнгэн онгосодо һууха, хулһа, ногоо ургашаһан нэгэ нуурһаа нүгөөдэ нуур хүрэтэр тамаран ошожо ябабаб. Тойроод хон-жэн, шиидшье гэхэ абяан дуулданагүй. Гансал онгосодо дайргадаһан хулһанай һаршаганаха аали намдуу байдалые эбдэнэ. Гэнтэ корзина дээрэ табяатай байһан хүнэй хонгирон унахатай хамта онгосо соомни, эгээл хүлэйм хажууда, томо гэгшын сурхай пялд гэжэ унашаба.

Загаһан зааханшье абяанһаа айдаг гэжэ мэдээжэ юм. Һүни үшөө ехээр айдаг. Энээниинь мэдэдэг болоһон браканьернүүд һүни гүльмэ табяад, боотол хонгиргожо туудаг юм. Тиихэдэнь унтаандаа сошоһон загаһад нюдэ балай гүйлдэхэдөө, гүльмэдэнь тородог байна. Мүнөө намтай болоһон ушарта боотолой орондо онгосын оёор дээрэ айхабтар ехэ абяатайгаар хонгирон унаһан тогоон унтажа байһан сурхайе оромоо алдатарнь сошоогоо бшуу. Сошоһон сурхай һүрэн гэхэдэ, сэхэ онгосо руум орожо, минии олзо болоо.

В. БОРОНИН.
Рязанска областиин Нарышкино тосхон.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Орон дотороо дунда ба дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ, тэрэнэй хүтэлбэрилгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол; Ф. Сорокиной таряа хуряалга дээрэһээ фоторепортаж; «Мүрысөө үүсхэгшэдтэ» гэһэн рубрика доро Т. Башкуевай корреспонденци; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Советскэ Россия» газетэһээ абтаһан М. Завгородняягай «Хүгжэхэ замдаа ороо» гэһэн статья; «Ёһо заншалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэнь» гэһэн П. Хаптаевай статья; Партийна ажабайдалай хронико.

Гурбадахи хуудаһанда: «Газетэ, журнал захилга эхилбэ» гэһэн В. Савиновай корреспонденци; К. Рогачев «Эдиршүүлэй ажал хууляар хамгаалагдадаг» гэһэн асуудалда харюусана. Хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонёк» (Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар).

Нугаһанай агнуурида.
П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Даши ДАМБАЕВ.

Ерэхэ жэлдэ Даши Дамбаевай шүлэгүүдэй гурбадахи ном «Хүбшэргэй» гэжэ нэрэтэйгээр хэблэгдэн гараха байна.

Энэ ном соо ороходо зарим зохёолнууд мүнөө уншагшадай анхаралда табигдана

ЯНЗА БҮРИИН ЯБАГАН ШҮЛЭГҮҮД

1. УЯНГА

Уулын үндэр оройһоо
Уужам дайдаа шэртэжэ,
Уянгалжа дуулахадам,
Уярһал даа зүрхэмни.

Хадын үндэр оройһоо
Хабтагай дайдаа шэртэжэ,
Хабархажа дуулахадам,
Хайланал даа зүрхэмни.

2. ЭХЫН ЮРӨӨЛ

Хүхюун хүбүүм! Хэзээш
Хүгтэйл минии шарай.
Хүнии хэзээш гэтээд,
Хүлзөө үгыб, барайн.

Эгээл солгёон, хүхюун
Эжым юрөөл хэлээ:
— Эрын ёһоор, хүбүүм,
Энеэн ябыш хэзээш!

Зосоом хүлгөө нараар —
Золтойл хүбүүнш, эжым!
Зорёоб шинии ашаар
Зоной түлөө холы.

3. ШАМДА

Ургы ногоон
Урин хабарай
хангал һүнини намжаада
Табан мэдэрэлэй баясхалан
мэдэржэ,
инаглалай охин соо
Таалуулаадүй илдам ягаан
уралшни —
жэмэс мэтэл.
Мойһон хурса нюдэд соош —
гэгээн гэрэлтэ одо мүшэд
Монсогор хөөрхэн толгой
дээрэш
надхан байгаа улаан
малгай —
Уужам талада хэзээшьеб
уулзахые уряалһан
Улаалзайдлн.

4. ТАЛЫН ДУУН

Энэ нугаараа, элдин талаараа
Эмниг бороороо табилуулнам.
Эжэл нүхэрөө дурсан
һанаандаа
Эльгэ зүрхэеэ уяруулнам.

Улаан наранаар уула хадаараа
Ульгам бороороо хатаруулнам
Ушарсан гансаяа дурсан
һанаандаа
Ухаан зүрхэеэ уяруулнам.

Түрэл дайдынгаа сэнхир манан
соо
Түргэн бороороо табаруулнам
Тангил инагаа дурсан
һанаандаа,
Талаан зүрхэеэ уяруулнам.

5. БУРЯАДАЙМ НИИСЛЭЛ

Сэлэнгэ, Үдымнай холбоон дээр
Сэсэглэн һалбарһан Улаан-Үдэ
Сэлгеэхэн Буряадаа шэмэглэн.
Сэнхирхэн манан соо
дунгяарна

Уняарта алтанхан дэлхэй дээр
Ургылжа һалбарһан Улаан-Үдэ
Уужамхан Буряадаа шэмэглэн,
Ухаанхан зүрхымнай
сэнгүүлнэ.

Аянхан замуудай бэлшэр дээр
Алдаршан һалбарһан
Улаан-Үдэ
Арюухан Буряадаа шэмэглэн,
Арадхан түмэнөө суурхуулна.

6. ОЙХОНОЙ ДУУН

Арюун далаймнай дүүрэндэ
Ангир шубуун эрьеэстэй.
Аглаг Ойхоной һайханда
Айлшан хүбүүн эрьеэстэй.
Сэбэрхэнш даа,
сарюуханш даа,
Сэбэрхэндэш
хүндэлнэмди.
Сэнтэй арза тогтоогыш—
Мундуу залуу наһандаа
Мондолзохо яргалан!
Омолиин дээжэ хүртэхыеш
Ойхондо хадамтай болгоё.
Орон, ерэн байхыеш
Онгосын һайниие бэлдэе.
Сэбэрхэнш даа,
сарюуханш даа,
Сэбэрхэндэш
хүндэлнэмди.
Сэнтэй арза тогтоогыш—
Холшор залуу наһандаа
Хотолзохо яргалан!

7. БАРГАЖАН

Таатай ирагуу аялгаар
Талын зүрхэ хүлгөөгшэ
Табан тохой Баргажан
Талаан бэлигэйш хүбшэргэй

Сэсэгээр долгилон харьялдаж
Сэнхир голойш хойморто
Сэсэн сайхан нүхэдни
Сэнгэн, жарган һуудаг лэ.

Хотын юрьеэ шууянһаа
Холодон түргөөр зайлажа
Хонгёо хоолойн эршэ соо
Холбоо номин шүлэгые

Зохёохыем уряалдаг
Золто минии ханинартай
Золгоһон лэ хүн бүхэн
Зохидшоожо баясахал.

Уни татан манарагша
Уужам сагаан Баян гол
Урин налгай зоноороо
Урайнһаа алдар суутай лэ.

Байгал үргэн далаймнай,
Бархан үндэр ууламнай,
Баян хангай тайгамнай
Баргажан нютагайш шэмэг

Галта халуун сэдьхэлтэй
Гайтай сэбэр хүүхэд,
Ган булад зоригтой
Габшагай солбон хүбүүд

Сэнгүү энэ дайдада
Сэсэг шэнгеэр мүндэлжэ,
Сэлмэг хурса харасаараа
Сээжэ зүрхэ хайлуулна.

Оюута сахюур бодолоо
Орьелуулан мандуулжа,
Орьёл үндэр Эрдэмэй
Орой өөдэ дабхина.

Түбиин залаа наран дор
Түлиһэн галаа арюусхан,
Түбхин һуугаа нүхэдтөө
Түрхэм угаа мэдүүлнэб.

Долоон үнгын һолонгоор
Добын оройн гииһэндэл,
Домог түгэс нютагһааш
Досоом жэргэн гурганал.

Хүбшэ тайгаар хүлгэһэн
Хүхы дайдаар дуу дуулаа,
Хүлэгэй хурдые туршаха
Хүхюун хүсэл мүндэлнэл.

Арад түмэндөө алдартай
Аглаг номин Баргажан
Аялгата зохёолойш
Алтан мүнгэн хүбшэргэйл.

8. ХАРГЫ

Элитэ поэт Михаил Светловой мүнхэ дурасхаалда.

Эдир хонгор наһанайнгаа түлэг дунда
ябаа бэлэйб
Эрьелтэгүйгөөр үнгэршэһэн тэрэ холын
нарата гэгээн үдэр.
Сэнхир Москва түрүүшын мүнгэлиг саһанда
энгэрээ сэлеэд,
Сэдьхэлэймни эхин дуунай аялгые шагнажа,
һонирхоо бэлэй тиихэдэ.
Тверской бульвар! Дурсан һаныш һайса:
талын элшэн
Тэбэри дүүрэн баяртай Литинститудһаа
гараба, яаран шамда.
Ниидэхээ байһан нашандли, солбон, зэһэнги.
Нюдэдынь—мүшэд.
Нингэм хүгжэмөөр жэрьен даллана холо руу
дэлхэй тэрэнэй урда.
Омогорхолынь, шэргэшэгүй булагдли: поэт
Михаил Светлов
Оюута олон эдирхүү нүхэдэй дунда
анхаран гэнтэ абажа,
Нэрэ, обогыень тэмдэглээ. Өөрсэхэн нэгэ
уянгыень олоо.
Нэрьемэ зал соо эдир наһан зоригжоо,
шэнэ дуугаар далижан!
Мартагшагүйб тэрэ холын үдэр. Мүнөөш
энеэбхилнэ гэхээр
Маяковскиин ханн урдам. Поэзиин замаар
амжалта намда хүсэн.
Буурал дуушан, юрөөлтнай һайхан! Хэзээш
энэ бэхээр
Бусалтагүйгөөр үнгэршэһэн жабхаланта
уулзалгаа
дурсан ябахаб, хүхин!

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-.., отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем —25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Зак. № 338. Зак. № 332.